

Az előfizetés ára:

egész évre 8 frt.
fél évre 4 frt.
negyed évre 2 frt.
Körjegyzőknek és néptanítóknak:
egész évre 6 frt, fél évre 3 frt
Előfizetheti a kiadóhivatalban,
Valentin Károly könyvkereskedésében,
Traub B. és társánál
Böhm M. könyvkötőnél.

PÉCS

Politikai és vegyes tartalmu lap.

A hirdetések ára:

Négy hasábos petitsor
1-szer 6 kr.
2-szer 5 kr.
3-szor 4 kr.
Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 kr.
Nyilttérben egy sor . . . 10 kr.
Hirdetéseket elfogad: a kiadóhivatal és Janovszki Király-utczában lévő hirdetések felvételi irodája.

Megjelen hetenkint kétszer:
szerdán és szombaton.

Szerkesztőség: Király-utca 20. sz.
Kiadóhivatal: Nepomak-utca 10. sz, a posta mellett.

Egyes szám 10 kr.
Kapható a kiadóhivatalban, Valentin Károly könyvkereskedésében, Traub B. és társánál, Böhm M. könyvkötőnél Király-utca.

Budapest, febr. 7 1884.

n—. Már csakugyan küszöbére értünk az általános képviselőválasztásnak s nagyon viharos hullámszu lesz az, mert a szellők, melyek onnét felénk csapnak, ugyancsak hamisak és zivatarral biztatók. A választások közelsége látszik az országgyűlési tárgyalásokon, a lapok magatartásán s a pártok küzdelmein, ma már a képviselők mind az ablakon ki, haza beszélnek s mindenki a kerületek hangulatát lesi s a zerint modulálja hangját s a kortársaknak tetsző poseba helyezi magát. Az ország érdeke ma harmad rangba sülyedt, kerületnyerés a pártok előtt, kerületi-megtartás az egyesnek a főerdekek, mely minden más szempont felett uralkodik. Érdek, melynek szolgáltatása sok gondnal és aggodalommal jár.

A positiójáért való aggodásnak igen nagy s még inkább humoristikus jeleit adta a szélsőbal legújabb programja felállításával. Eddig azt hittük, hogy a szélsőbalnak egyedüli és fő dogmáját Magyarország függetlensége képezi s voltak sokan, kik e párt létjogát azon föltevésből helyeselték, hogy ha — eltekintve a nagy világeseményektől, melyek a históriát alkotják — Auszriában az alkotmányosság magától megbukik, a Reichsrath felbomlik

s olyan sem lesz, ki delegációkat választathatna, mely esetre csakugyan a haza bölese is gondolt, midőn a nemzetnek a personal-uniohoz visszatérést fentartotta, legalább legyen Magyarországon egy párt, mely ez esetben előállhasson s elvei feladása nélkül követelhesse az ország részére a független, Ausztriával semmi közösséget nem ismerő alkotmányosság jogát.

De ime, általános csodálkozásra érdemes, hogy maga a párt, mely pedig büszke lehetne létjogának ily megalapítására, abban nem bizik elégségesen többé, ami mellesleg mondván nem annyira a függetlenségi program tekintélye sülyedésének jele, mint inkább a program fentartói ügyefogyottságának bizonyossága. Mert hogy eddig is e függetlenségi program hitelét teljesen tönkre nem tették, igazán nem rajtuk mult, levén e tekintetben is annyi árnyalat köztük, ahány feje van e sokvezéru pártnak, levén ennek függetlenségi elnevezése azért leginkább találó, mert vezérei egymástól kevély függetlenségben vallták egymást paralizáló elveiket.

Hát mily arcanumot talált fel részterüségének felrisszítésére e párt? Leszállt a napi kérdések, a társadalmi problémák chaotikus bonyodalmi közé

s azok közt mint rendező, mint irányító mutató akarja megvetni lábát. No de aztán nincs köszönet benne. Eddig egerálta magát az absolut szabadelvűség képviselője gyanánt, most merészen fordul egyet sarkán s a szabadelvűségnek hátat fordít. Eddig ő volt az ipari, közgazdasági, kereskedelmi szabadságnak legnagyobb szájú hirdetője, e jel-szavak most is benn vannak programjában, de mellettük kívánja a kötelező társulást, a képességi bizonyítékot, a földforgalom korlátozását, a vártok-pesség megszorítását is, melyek mind igen életrevaló pontjai lehetnek egy conservatív programrendezkedésnek, de absolute nem állhatnak meg az új szélsőbali kinyilatkoztatás követelt szabadságai mellett. Kívánja a program az általános vallásszabadságot is, de azért, hogy a szélsőbali kerületekben veszedelmesen kísértő antisemitismus kielégítésére is konzert dobjon, követeli a zsidó vallás megszabályozását is. Hogy miként jött létre a program e pontja, azt csak sejtethjük azon hírből, hogy e fölött nagy volt a vita és sokan határozathozatal előtt elhagyták a klubot s a konferencia azon kijelentéséből, hogy ami a párthatározatban foglaltatik, az a kör tagjaira nem absolut kötelező. A kör tagjai tehát an-

A „Pécs“ tárczája.

Ösztön-e vagy ész?

Semmikép se számíthatunk rá, hogy ezt a nagy kérdést most mindjárt eldöntse az a néhány eset, melyeket egybegyűjtve nyújtunk olvasóinknak e közleményben; de az állatvilág s különösen a madarak, e piczi fejű teremtetések s épen az utóbbiak elég gondolkodni valót adnak a fölött, vajjon cselekvésüket tisztán ösztön vezeti-e s vajjon nem leszünk-e egye hajlandóbbak valamivel többet látni abban, egy kevés fontolgatást, egy kevés, ha bármily csekélységű ész? Nem is bocsátkozunk amugy is igen könnyen ellenvetésekre alkalmas fejtegetésekbe e tárgyról, mert magunk is egész világos tudatával bírnak annak, hogy állat- vagy madár-pszichologia vajmi sikamlós elvekre vezethetne; ugyanazért adjuk az eseteket további szót nélkül, csak azt jegyezzve meg, hogy azok mindegyike tényleg megtörtént s nem a képzelő erő szüleménye egyik sem.

Egy idősebb lelkészt meglátogatván jó barátja, a lelkész özsonnával kínálta meg vendégét, ő maga őszintén megvallván, hogy bármi „kávénénike“ hirt is vinne fölé a vendég, nagy kedvelője a sajátfőztü kávénak s elő is

szedte az erre szükséges czókmókot s hozzálátott a nemes munkához.

Az ablak mellett állt az oszonna-asztal s az ablakban élvezte a napsugarakat egy kanári tágas, kastélyszerű kalitkájában. Amint a gazda a kávéhoz ült, a kanári nyugtalanodni kezdett. „Ertem — mondá a lelkész — a muczi egy darabka czukrot les. Most tanulni fog valamit, barátom.“ Ezzel jó kemény darabot választott ki, a süveg hegyéből valót, s beadta a madárnak a kalitkába. A madár egy ideig a csőrével, a karmaival ugyancsak hozzálátott a bonczoláshoz, de sikertelenül. Egyszerre a csőrébe kapja az egészet, nagy ugrásokkal a vizes válnál terem s bemártja a czukrot, aztán a kalitka fenekén egész nyugalommal elkölti az adományt. „Ha a czukor nem igen kemény — folytató a lelkész — ugy, hogy a kis madár szét bírja szedni, észbe se jut, hogy megkeresztelje. Néha megjárta már úgy is, hogy a czukor beleesett a vízbe; ilyenkor különféle kísérleteket tesz, hogy kihalászsa onnan s jó ideig belebámul a váluba, szinte látni rajta, mennyire sajnálja, hogy elesett kedvencz nyalánkságától. Szoktatásról szó se lehet, mert egyáltalán nem vettem magamnak azt a fáradságot, hogy tanítottam volna valamire, pedig fiókkorától nálam van.“

Egy mezőgazdaságban a tyukól akkét

volt a tehénistálló fölött elhelyezve, hogy ebből volt a tyukólhoz egy nyílás hagyva, a tyukok akár ezen a nyíláson át, akár az udvar felől a rendes bejáraton juthattak otthonjokhoz. Az udvari oldalt használták közönségesen, mert létra vezetett fel, miután a tyukok, mint tudva van, igen gyalón s különösen igen bizonytalanul szoktak repülni. Csak a büszke kakas tett kivételt, a mennyiben majdnem mindig, ha ugyan a tehénistállót nyitva találta, az itt levő nyíláson tért éji szállására. Itt pedig nem volt létra, mert a háziak a nyílást csak arra használták, hogy a padlásra itt-ott ellenőrzés kedvéért felvezessenek s csak ilyenkor alkalmaztak létrát. A kakas tehát, miután a padlás mégis magasán esett még neki is, rendszeren a tehén hátra repült s innen tovább a nyíláson át a padlásra. Ha a tehén, a kakas józan számításának megfelelően, állt, könnyen célt is ért s egész diadallal kukorikolt egyet a tehén hátán s megint egyet a padlás nyílása szélén. De másként ment a dolog, mikor a tehén fekédt; ilyenkor a böles kakas meg-megnézte a felrevágott nyakával a távolságot s meg se próbálkozott vele, hogy szígyenszemre visszajusson a földre, ha neki rugaszkodik a felrepülésnek. De kitalálta a módját ilyenkorra is, hogy csak azért se járjon az udvar felől a létrán: el kezdte csipni a tehent a csőrével s nem hagyott neki békét mindaddig, míg a türelmes riska is meg-

tísemita kerületben hirdethetik a zsidó vallás reformjának szükségét, más kerületekben parádét csaphatnak s népet bolondíthatnak a vallásszabadság hirdetésével, a kör nem az elvek sértettségére fektet súlyt többé, hanem a kerületek megtartására. A zsidókérdést akarják megoldani úgy, hogy az antisemitákat is megtartsák, a zsidókat is megnyerjék s céljukat el is érik derékan: az antisemiták kinevetik őket, a zsidók pedig ugyancsak ovakodni fognak a veszedelmes védelmezőtől.

Az antisemitizmus tehát, mely eddig a szélsőbali kerületeket puszította, most már csúfá tette s a nevelésesség határába lökte a szélsőbal párt-programját is. Ugy járt az antisemitizmussal, mint a székely a martalóczczal: törökök fogott ugyan, de amely őt viszi magával. Vigasztalásul azt a kérdést vetjük fel: kár-e érte?

Építsünk színházat.

Az ősi nyelv, a melynek párja nincs E földön, a mely versenyezni száll Minden zenével, — s anyni üldözést Keresztül élt: itt tüzhelyet talál.

Kösa Barna.

Az ember csak ünnepen veszi észre, hogy nincs új ruhája. Az utolsó sátoros ünnepek alkalmával, mikor színházunkat a magyar színművészet első rangú csillaga, Blaha Lujza világítja be, vettük észre az ő átható fényénél a mi színházunk szomorú valóját. Láttuk, hogy az primitív, láttuk, hogy az kicsiny. Primitív kívül, primitív belül. Kicsiny a pécsieknek. Kinötte már Pécs ezt az ócska gyermekes ruhát, mit a régi jó atyák szabtak rája. Kilátásik könyöke, ki a lába a régi kinött és elnyűtt felöltőből. A publicum fele kívül rekedt, jó része meg majd sült-főttre vált belül.

Nem hiszem, hogy oly szegény legyen Pécs, miszerint fedetlen tagjait be nem tudná takarni; nem hiszem, hogy ily nagy számarányú város, hol a magyar elem uralkodó tulsúlyban van, templomot, ékes tágas templomot nem tudna emelni annak az eszmének, mely azután jön nyomban, azután a leborulva imádott eszme után, kinek tisztele-

tére helyezük vissza régi fényébe — egy feltámadt szellem erélye folytán — ezer éves székesegyházunkat. Hisz így tanultuk az imádkozni tanító jó szülőktől: első az Isten, utánna jön nyomban a Haza.

De lehet-e hazát képzelné nemzet nélkül? Lehet-e nemzetet nyelv nélkül? Lehet-e nyelvet műveltség nélkül? Nem. És a nyelvnek és a műveltségnek mi mása pantheonja, hol mind e két ideálnak tömjénezünk, mint a színház. — Építsünk templomot, ékeset a nyelv és nemzetiség és az ezek karjain táplált műveltség eszméjének.

A színház a legközvetlenebb terjesztője a nyelv és műveltségnek. Itt van a legtöbb eszköz ezek ápolására. Ez a legsikeresebb propaganda. Mert ki olvassa a nemzet evangélistáit, a költőket? Ki járhat iskolába, minden műveltség bőséges forrásaihoz? Ki társaloghat műveltekkel? Csak a társadalom boldogabbjai. Az ezek után számítot egy. Színházba mindenki járhat, ott mindenki tanulhat, mert olyan nyelven beszélnek, mit mindenki megért. A könyv, az iskola ríleg méltóságával és szigorával sokat tán hidegen hagy, míg a színház a kínálózó mulatság ingerével a leghatalmasabban vonz minden jóra és szépre. Itt mindenki, nem csupán az egyes; nem fáradságosan, hanem mulatva tanul. Itt egy kiejtett szónak, egy meglevenített gondolatnak biztosabb a hatása, mint könyvtárak halomra hányt de rejtett kincseinek. — A népdalok, melyekben a magyarok anyai kincse van letéve, leginkább a színpadról terjednek el.

Nagy költőink dalát, s mely a Tisza Virányain a nép ajkán terem.
Meggalljuk itt, — s ezer alakban lép
Élénk az élet és a szerelem! (Kösa Barna.)

Építsetek színházat és nyelveket és nemzeti műveltségetk terjedni fog. — Százan, ezren térnek meg e templomban és veszik fel annak a cultusnak keresztvizét, mely őket a nyelv és nemzetiség eszméje által új életre — a magyar nemzeti életre támasztja fel.

Miként a barbár korszakban a romboló csordák elől a fejlődező társadalom gyenge hajtásait a végvárok, úgy fog benneteket, kik magyarok vagytok, a más nemzetek műveltsége által támasztott s elnyeltekkel fenyegető áramlat ellen — mely a legveszélyesebb a nemzet életére — a színház, megvédeni. — Jaj a népek, a mely süllyedez.

Ha a vallás, a nemzetiség, mit a világunk bátran hirdetünk, akkor a színház annak temploma. Hol pedig keresztet látok, azt

mondok: itt keresztények lagnak. Hol magyar színházat, ott magyarok. Hol ékes templomot, ott buzgók a hivek, hol ékes színházat, itt vannak a lelkes hazafiak.

Századok emésztő szenvedése után, mit csak a magyar tudott kiállani, meghajolt előttünk a végzet is, kezünkbe rakta le gyilkoló fegyverét, ránk hagyta sorsunkat. Erre a földrésze, melyet csak a rajta párolgó vérözön s csak a történelem — az igazság fáklyája — hirdetett magyarnak, Isten s Anny előtt ráirta: „Magyarország.” — Anyai vér, anyai köny, anyai áldozat árán mienneknek mondhatjuk a mienk — mi különben mindig örökségünk volt, csak a czudar tagadta. Miénk háborítlanul az ország s rajta szabad a nemzet. A szeretve, azért oly féltékenyen őrzött nyelv s a honfi kegyelettel ápolot nemzetiség szentté lett a törvény méltóságos szavai által — mi előbb csak botrányra adott alkalmat. — Mikor idegen volt a magyar honában. Most mikor szabad, de több mikor a törvény szerint köteleesség, ragadjunk meg minden alkalmat, pótoljuk ki a a sanary századok ezernyi veszteségeit. Ragadjunk meg addig, míg újra ki nem üti kezünkől a folytonosan fordorkodó, de most tehetetlen ellenség. Ápoljuk a nyelvet, erősítsük, a nemzetiséget. E kettő a mi védő bástyánk, ez a mi gyémánt pajzsunk. — Minden bevehet a hatalmas ellenség, de ezen megtörik dühének nyila. Tanuk rá a lezajlott viharos századok.

Az ősök szent neve, a vértanuk soha fel nem száradó vére, kik ez eszméért, a szabad magyar nemzetiség eszméjeért küzdtek és hallowtak el, ezek szelleme hív fel bennünket, köznapi munkával, mit mindenki megbir, csak a nyomorult nem, vigyük keresztül azt, mit ők a titánok harcában nem bírtak — mert fél világ küzdött ellenök — a magyar nyelv és nemzetiség teljes diadalát.

Föl kell emelnünk a szobrot megint
A hegyre, melyen egykor tündökölt,
A melyről olyan méltóságosan
Nézett alá a bámoló világra. (Petőfi.)

Nem vért kívannak ők, megadták ők már a vérdíjat bőségesen, csak munkát és jó akaratot. — Legynék mi szerény, jó kedvű munkások, kik hősök lenni ugysem tudunk. Építsünk a nyelvnek, a nemzetiségnek ékes templomot.

Építsünk színházat. méltót a korhoz és a napról napra erősödő nemzetiséghez. — Építsük fel a magyar műveltség pantheonját gyermekeinknek, nehogy sirunk felett mulasztással vádoljanak bennünket, kik csak

sokallotta s — felkelt, a kakas aztán könnyű szerrel jutott megint a gondjaira bizott tyuksereghez.

Más alkalommal ugyanaz a szemlélő, aki ennek a kakasnak eljárását figyelte meg, tapasztalta, hogy a szomszédban két kakas hadilábon áll egymással, a gonosz tyukvilág olyanformát beszélt, hogy feltékenység volt az oka a háboruskodásnak. Az volt a feltűnő, hogy az egyik a másikat mindig egy és ugyanazon oldalról támadta s verte meg. Ez a harcmező az ostobaság gyanúját kellette fel a mindig legyőzöttre nézve, mig ennek gazdája meg nem fejtette a szegénynek szánalmas állapotát: az egyik szemére vak volt. A másik hadviselő fél pedig így zsákmányolta ki magára nézve előnyösen a kollega gyengéjét.

„Szüleink házában — írja egy szemtanu — tágas kerti lak volt, melyben kedvező időjárás mellett az egész család állandóan szokott tartózkodni. Az ebédet és vacsorát itt költötték el, mialatt a kertbe nyíló szárnyajtók rendszeren tárva voltak. Egy napon, midőn a család épen ebédelni ült, egy fecsképar tett nálunk látogatást, hosszabb ideig röpködtek körül a teremben, mintegy fürkészve a fából kirakott tetőzetet, majd megint elűntek, meg visszatértek, végre kiválasztottak egy szögletet s hozzáfogtak a fészeképitéshez, a mit mi gyermekek nagy örömmel és ujjongással szem-

lélünk. Hangos beszélgetésünk és vitakozásunk legkevésbé sem zavarta a dolgos fecskéket a munkában, sőt oda se hederítettek annak sem, hogy egy a szögletben álló nagyobb gipszalak fölé olyan sátorformát emeltek, nehogy bemocskoltassék. De a szegény állatkának nem volt szerencsésök az építésben, mert a mit ma felraktak, holnapra hullott. Így mult el vagy tizenégy nap, de a fészeknek csak nem akart láttatja lenni.

Egyszerre, ismét ebed idején, tizenöt, husz fecske repült be, csevegve, lármázva futották be a tetőt, körülnézték a fészek helyét, egyik a másik után távozott, aztán csőreikben építő anyagot hozva visszatértek s közös erővel láttak hozzá a fészeképitéshez. Ez megragadt, kész lett harmad-negyed napra s öt apró fecske talált benne otthont.

Ugy kell lenni, hogy a boldogtalan fecsképar elpanaszolta baját a pajtasoknak. Miért jöttek volna ezek máskülönben? Vajjon aztán a segítségül hívott fecskék tán idősebbek, tapasztaltabbak, ama pár pedig fiatalabb, tanulatlanabb volt-e — vajjon a fecskesereg más anyagot használt-e az építéshez mint az a pár, vagy a megszorított munkaerő biztosította, segítette elő a munkát: mindezek oly kérdések, melyekre én megfelelni nem tudok. De az a feltevés minden esetre indokolt, hogy a fecskék ez esetben megfontolással jártak el.”

Még érdekesebb, ugyancsak fecskétörténet az, melyet egy másik szemtanu elbeszél.

„Néhány év előtt észrevettem, hogy egy fecsképar kétemeles házam egyik felső ablakát szemelte ki, hogy ott tanáyt üssön. Házzamat a bemocskoltatástól megóvórdó, egy ruddal a megkezdett fészket leütöttem. A fecskék a második ablakon fogtak a munkához, de mivel én nem voltam hajlandó őket vendégül megtűrni, rendkívüli serénységgel hol az egyik, hol a másik ablakot vették ostrom alá s így mind az ötöt, a mennyi a második emeleten volt, én pedig az építésben mindenütt megakadályoztam őket. Midőn a madárkák belátták, hogy munkájokkal czélt nem érnek, elvonultak végre, mint hittem, mindenkorra. De alaposan csalódtam. Rövid idő mulva mind az öt ablakot megszállta egy egész sereg, alkalmasint valamennyi fecskéje a városkának egy csoportban s oly erélyvel fogtak a fészeképitéshez, hogy a rombolással meggyőztem őket utolérni. Végre én láttam be, hogy legyőzőnek az apró állatkák s úgy segitettem magamon, hogy az ablakok külső szárnyait felsnyitottam, így a párkányok szögleteit eltorlasztoltam. Csálódalommal együtt kiűltünk a ház elé, várva, mit találnak most ki a fecskék. Be is következett a legkülönösebb történet, a melyre csakugyan nem volam elkészülve. A fecskék, sűrűn sorakozva, tanácskoznai látszódtak, így csevegtek köröskörül

nyomorultan tengünk, mig elvesztünk. Kiknek elég teher volt még élni is.

Föl nemzetemnek apraja nagyja!
Szágyen reá, ki lomhán vesztegel,
Dicsőség arra, aki dolgozik.
Válaszokat most: szágyen vagy dicsőség.

(Petőfi)

(Folyt. köv.)

H i r e k.

Baranyavármegye bizottsága az 1884. évi február hó 11-én délelőtti 10 órakor, Pécssett, a megyei gyűlési teremben évnegyedes rendes közgyűlést tart. E közgyűlés főbb tárgyai: Évnegyedes jelentések és kormányrendeletek. Állandó választmány jelentései. Igazoló választmány jelentései. Küldöttségi jelentések. Tiszti jelentések. Törvényhatóságok levelezései.

Közgyűlés. A „Pécsi kereskedelmi önképző és betegsegélyező egyesület” f. évi február hó 24-én d. u. 4 órakor saját helyiségeiben (fő-utca 37. sz. I. emelet) kilenczedik rendes közgyűlést tartja, melyre az egyesület tagjait tiszteletel el meghívja a választmány. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzői jelentés a választmány múlt évi működéséről. 3. Elnök, alelnök, főjegyző, aljegyző, pénztárrok, könyvtárnok, 8 választmányi, 2 póttag és számvizsgáló választása. 4. Indítványok tételei.

Hymen. Lóshr Willi, a pécsi városi zenekar karragya, múlt hó 24-én vette nőül Hübl Mária kisasszonyt. Az egybekelés, mivel a férj bajor illetőségű, mint a bemutatott bizonyítvány igazolja, a müncheni hatóság előtt történt.

Felolvasás. Bolgár Kálmán ügyvéd vasárnap este 5 órakor a kereskedelmi önképző és betegsegélyező egyesülethez számú közönség jelenlétében „Az élet harcaza” cím alatt felolvasást tartott. Felolvasó igen sikerült képekben, ugy szép fejtegetésekben mutatta be tárgyát és felolvasása után zajosan megéljenzetett.

Közgyűlés. A pécsi zeneegylet holnap délelőtt tartja évi közgyűlését. Érdekkel nézünk ez ülés elé, mely hivatva lesz eldönteni, vajjon városi zenekarunk, mely eddig méltó büszkeségünket képezte, a jövőre is fentartassék-e vagy sem?

Halálozások. Következő gyalzapot vettük: Öv. Freyler Károlyné szül. Réder Katalin, úgy fia Károly saját, valamint a rokonság nevében bánatos szívvel jelenti forrón szeretett leánya, illetve nővére Freyler Saroltának folyó hó 5-én reggeli 6 órakor, hosszas szenvedés és a halotti szentségek átjatos fel-

vétele után, életének 30-ik évében történt gyászos kimutát. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 7-én d. u. 4 órakor tétettek örök nyugalomra. Béke hamvaiva.

Botrány. Folyó hó 5-én délután fél 5-kor egy a mi asszonyunkról nevezett zárda 3-dik osztályába járó növendék temetését volt alkalomunk látni, melyre is, minthogy a kis alig 7 évet mult leány ész és viselet által nagyon felülállott társain, az összes iskolai leányok megjelentek. A temekzést a „Kegelet” temekzeési intézet rendezte. Alig ért a gyászmenet a Ferencziek templomán túl, a kis halottat szállító kocsiha fogott két szürke ló ágaskodni, kapaszkodni kezdett, a kocsit visszatala s már-már attól lehetett tartani, hogy a kis halott lezuhan; az egyesület két segéd-személyzete erre a lovakat vezetni kezdé, de alig 50 lépésre a lovak ismét megállottak s nem volt az a hatalom, mely őket megindítani képes lett volna; a népcsődület, a menet visszatartása, minden ablak kitérása s a közbotrány azonnal felhagyott s hogy a szertartással egészen felhagyni ne kelljen, a vendégek kocsik egyikéből kelle a lovakat kifogni s a szürkéekkel felesérelni, mikor is negyedórai késedelem után a gyászmenet tovább haladt. A közönség mélyen megbotránkozott. Ajánljuk a rendőrség és egyesület figyelmébe a halottszállító csökönyös lovakat.

Vasuti baleset. Kis vasuti baleset történt szombaton az üszöghi pályaudvarban, midőn az utolsó szabolcsi kőszén vonat mozdonya, „Trinitás” a váltó helytelen fordítása miatt a vágányokból kiközkent. A mozdony csekély sérülést szenvedett, de a forgalmi akadály két óra alatt eltávolított.

Kérjük tudomásul venni. A „Gazdasági Néplap” írja: Az újabb intézmények között tán legujabb az, hogy a magyar kormány szőlőszet, borászat-, fatenyésztés- és méhészeti vándortanárokat alkalmazott a czéliből, hogy azok a népet oktassák s munkájukban utba-igazítsák: ezért ki van nekik adva, hogy bárhová is meghívattatnának, tartoznak a nevezett czéliből megjelenni. Igen ám; de ha volnának is, kik szívesen elhívnák egyik vagy másik szaktanárt, utjukban áll az a nem tudat, vajjon nem fog-e pénzébe és költségébe kerülni az illetőnek. Azért kérjük mi tehát, hogy vegyék szives tudomásul, hogy az ilyen vándor szaktanárnak semmi néven nevezendő fizetése nem jár, mint a mi a miniszteriumtól számára megállapítva van s melyet amugy is rendszeren kap. Így tehát sem egyeseknek, sem pedig a községnak épenséggel nem kerül semmibe, ha egyik vagy másik szaktanárt tanításra vagy

oktatásra meghívja. Ilyen vándortanárok a vidékünkön Dezso Miklós a szőlőszet és borászati szakból (lakik Pécssett), Dömötör László a méhészeti szakból (lakik Budapesten) és Liebbald Béni, a fatenyésztési szakmából (lakik Szabolcs-bányatelepen.)

Tüz. E hó 5-én délután a mohácsi pályaház ismeretlen okból kigyuladt és leégett. A pénztár és személyjegyek megmentettek. A tűz következtében az üzleti táviradvetetek megszakadt. Bővebb értesítést eddig nem kaptunk. Reméljük, hogy a pályaház újra építésénél a társaság figyelemmel lesz a kor igényeire, hogy azt nagyobb kényelemmel, a szénrakodótól távolabb, az országuton kívül fogja felállítani. Ez által számos óhaj megy teljessébe s annál több panasz fog elháríttatni.

Postaforgalom. A szederkényi kir. postahivatal forgalma a két legutóbbi évben a következő volt: Forgalmi bevétel 1882-ben 15,498 frt 70 kr. 1882-ban 19,386 frt 66 kr; forgalmi kiadás 1882-ben 5224 frt 19 kr. 1883-ban 8168 frt 94 kr. Jövedéki bevétel 1882-ben 621 frt 25 kr. 1883-ban 732 frt 54 kr. Jövedéki kiadás 1882-ben 480 frt 99 kr. 1883-ban 487 frt 39 kr. Tiszta jövedelem 1882-ben 140 frt 26 kr. 1883-ban 245 frt 15 kr. E kimutatásból kitűnik, hogy daczára annak, hogy minden untalan egy egy községet elvesznek és más közbesítő kerületbe osztják be, a postaforgalom mégsem csökken, sőt ellenkezőleg az napról napra emelkedik és ép ezen körülmény indíthatja arra a posta igazgatást, hogy minden községet részesítsen azon kényelemben, mely szerint nekik helyben postát felállítván, egyuttal a postaforgalmat növelje. Mert hiába csak mégis többet levelez mindenki ha levélét helyben feladhatja s átveheti, mintha azért a szomszéd faluba kell mennie, esetleg pénzért fogadott embert küldenie.

Alarczos bal volt f. hó 3-án Mária-Kéménden, mely a szó teljes értelmében igen jól, és a jelenlevők tökéletes meglegedésére sikerült. A rendezők ezutal is Pauli nővérek voltak, kiknek páratlan buzzalma már annyi szép és jóban részesíté a kéméndieket. Voltak a maszok között pompásan öltöztetett olasz főrangú tisztak, törökök, török nők, három hölgyek, virágáros leányok, markotányosnő, mygar menyecske, völégény, mennyasszony, kis mádi kurta ruhával, kis pubi hátul gombolt bugyogóval stb. effélék, melyeken a néző közönség eleget kasztagatott. A vidékről szép számban érkeztek vendégek, és világosig mulattak, és kiket távozásukkor zene kísért ki a a falu végeig. Mióta a Pauli nővérek M.-Kéménden vannak, azóta e hely valóban oly élénk színezetet nyert, hogy ritka helységben találni azt. Ők folyton gondoskodnak arról, hogy a lakosok mulathassanak, és ebben elősegíti őket az itt uralkodó egyetértés és az egyenlőség a családok között, melyről ok község bizony példát vehetne. Úgy halljuk a napokban gyermekbál is lesz, melyen valószínűleg a nagyok is kitanékolhatják magukat.

Bergheer meghalt, e hirt olvassuk az Egyetértésben. Közönségünk élénken emlékezhetik e rokonszenves büvészről, ki két évvel ezelőt a Majláth-téren mutatta be művészetét. Egy kísérlet alkalmával kiömlött légszég gázmergezését idézett nála elő s a büvész három nap alatt belehalt. 15 éves leányt hagyott hátra.

Az üvegfenyéképek mükiallítása még csak néhány napig látható. A sorozatok befejeztetvén, az utolsó napokban egy pótsorozat állított fel, mely ma és holnap látható. E sorozatban az összes államokból érkezett új felvételek foglatnának. Hétfőn és kedden közkívánatra ismételtetik Svájcz s a kiállítás azután távozik körünkől.

Törvényszéki csarnok.

A július 6-iki catastropha.

Mint olvasóink emlékezni fognak, „Pécs-baranyai központi takarékpénztár” a bal építkezésénél mult év július hó 6-án fal leomlás által történt szerencsétlenségnél két egén, Piacek Károly és Sender János

nagy lármával. Egyszerre nagy szibajba törtek ki, néhány percig összecsoportosulva röpködtek felénk, majd fejünk fölött el, de oly közel, hogy többször kellett kezünkkel oltalmaznunk magunkat előlük s elfődnünk arcunkat. Aztán mintegy vezényszóra elsurrantak s nem keresték fel többé házamat.”

De valóban csodálkozást kelthet egy kanári leleményessége, melyről tulajdonosa ezeket beszéli.

„Az én kis madaram nemének legszeledebb, legvidámabb és legkedvesebb példányaihoz tartozik. Egy napon egy szőlőfürtöt kapott tőlem, de szemek nélkül, csak a csutakját. A fürt meglehetősen nagyságu volt s készakarva dugtam azt egészen be a kalit drótnyílásán át. A kis állat mindjárt neki látott s elkezdte csipkedni, de a legalsó rudacs-kán himbálódva, mert úgy tapasztaltam, hogy a kalitka fenekére való „leereszkedés” iránt határozott ellenszenvvel viseltetik, tudtommal sohasem szállott le a fenékre, még a czukrot is, a mely pedig kedvencz eledele, ha egyszer le talált esni, ott hagyja, nem nyul hozzá többé. Miután a szőlőfürt tépegetését a leirt helyzetben tán nagyon unalmasnak és fáradtságosnak találta, azon iparkodott, hogy a fürtöt magához felemelje, de mikor sok bajjal az egyik végét már felhuzta a rudacs-kára, a legesekélyebb érintésre mindjárt visszaesett

az egész. Itt meg kell említenem, hogy a kalitkába már régebben egy fonalat tettem, a melylyel a kanári mindig pompásan elmulatta magát.

Ma a kis madár a legfelső rudon levő fonalat lehozta, a szőlőcsutak könnyebb végét néhányszori sikertelen erőlködés után szerencsésen felemelte az alsó rudra s a fonalat csőrébe fogva, el kezdett a kalitkában ugrándozni, a rudakról az oldalfalakra és vissza, így ötször hatszor, amig szerencsésen kivitte, hogy a fonal, a rudacska és a szőlőcsutak köré tekerődött s így a kettőt egymással összekötötte. Nagyon gyaroló volt ugyan a munka, de annyira mégis sikerült, hogy a fürt nem eshetett le egészen a kalitka fenekére, a madárka pedig, legalább a felét, kényelmesen lecsipkedhette. Ha azalatt, mig azt a művet a madárka létrehozta, ravasz, okos kis szemét s rendkívül élénk, virgocze forgolódását megfigyelte az ember, önkénytelenül felmerült a kérdés: Képes volt-e a kis állat máskép a fürtöt megkötni, mint helyes következtetés, tervelgetés és megfontolás után?”

életét veszte, 8 súlyosan és 2 könnyen megsérült.

A vizsgálat rögtön folyamatba tétetvén, az ügyészség Piacsek Gyula vállalkozót a btkönyv. 290. §-a alapján, vétkes gondatlanságból eredő emberölés czimén vád alá vonta.

Ez ügyben tartotta a pécsi kir. törvényszék e hó 6-án és 7-én a végválgyalást.

A tárgyalásn kevés érdekfűző jelent meg, de annál számosabb érdekelt, szakértő és tanu.

A törvényszék: Szikszay János elnök, Dömötör és Verner szavazó bírák, Brodsky Béla és Keszér János jegyzőkből megalakulván, a tárgyalás d. e. 9. órákor megkezdődött.

A kir. ügyészséget Angyal Pál, kir. alügyész; Piacsek Károlyné magán panaszost Bodó István, özv. Sender Jánosné Asztalos János képviselte.

Védők: Dr. Illés Károly, Piacsek Gyula és ifj. Némethy József, Török János pallér részéről.

Mindenekelőtt az érdekelt panaszosok hallgattak ki, kik a ledölt falon dolgozván, kisebb nagyobb sérüléseket szenvedtek.

Barcsi János 32 éves kőműves 4 hétig feküdt a kórházban, valjja, hogy a ragacs igen sovány volt; Nyitrai István, ki 2 hétig volt kórházban, e vallomást erősíti s a szerencsétlenség előidézőjéül a víz odafolyását s az esőt okozta; Weisz József megerősíti előzője vallomását, sérülése folytán 17 napig volt a kórházban. Kartiás János valjja, hogy az eső is befolyással volt a catastropha előidézésére; hogy egy munkás, névleg Piskur Lukács rozsol dolgozott, bár többször figyelmeztették, nem hallgatott senkire, Piskur mindig dicsekedett, hogy gyorsan rak s hogy még sétálni is van ideje, hogy Piskurt még Piacsek is figyelmeztette.

Hellebradt Kristóf 15 éves kőműves inas szintén fenn dolgozott a falon, leest s 6 hétig feküdt a kórházban. Benedek Vilmos kitérte karját, 4 hétig volt beteg, Tóth István inas 3 hétig feküdt, valjja, hogy a malter nagyon vizes volt a sok eső miatt, a használt követ jónak mondja s a leomlás okának az esőt s a nagy nyomást állítja. Erdődy István, 42 éves kőműves nagyon megsehrült, 4 hétig volt beteg, azonkívül Harkány fürdőjét is használta; megerősíti Kartiás vallomását, hogy Piskur rozsol épített és valjja, hogy hallotta, midőn Piacsek Károly parancsolta, hogy ne vegyenek oly sok meszet a ragacshoz, de azt is hallotta, midőn Piacsek Gyula ennek ellenében parancsolta, hogy ne takaróskodjanak. Kis Gádó József is lezuhant; nem lévén a tárgyaláson jelen, vallomása felolvastatik, melyben mondja, hogy a falegyenhez 2 sor téglá hiányzott, hogy a malter csupa sár volt s hogy a fal alsó része rozsol volt építve; még kevés volt s a homok lágy; meg van győződve, hogy Piskur Lukács rozsol munkája okozta a szerencsétlenséget. Zambó Flórián 4 hétig volt beteg s valjja, hogy Piacsek Károly ígért egy akó bort, ha a falat az nap felhuzzák, ezért siettek.

Mind e sérültek vádlottal kiegyeztek. Ezután özv. Sender Jánosné, a szerencsétlen esés folytán kimúlt Sender János neje 67. éves asszony hallgattatik ki, ki azonban a tényközlésnyre vallomást nem tud tenni, mert férjével már nem beszélhetett. Panaszos nevében Asztalos János ügyvéd 15 frt havi kártalanítást kér cliense javára vádlottól.

A catastropha másik áldozata Piacsek Károly volt, kinek jeje szintén keresettel lépett a törvényszék elé s kérte, hogy számára Piacsek Gyula által fizetendő havi 45 frt eltartási díj ítéltessek meg.

Ezután felolvastatnak a bonczjegyzőkönyvek és orvosi látleletek, melyekből kiviláglik, hogy a falbeomlás alkalmával két halál, hét súlyos- és három könnyű testi sértés okozott.

Következett a szakértők kihallgatása, kiknek együttes véleménye előbb felolvastatik.

A kihallgatásra vonatkozólag ifj. Némethy és Dr. Illés védők kéri a szakértők e-

gyenkénti kihallgatását, mivel szerintök, ha a szakértők egymás ennunciációról tudomással nem bírnak, az igazság jobban kiderülend.

A törvényszék erre visszavonul és rövid tanácskozás után Szikszay János elnök kihirdeti a határozatot, mely szerint a szakértők külön-külön hallgatódnak ki.

Első sorban Kőrösztös Imre hallgattatik ki, ki a feltett kérdésekre úgy nyilatkozik, hogy nem a tervezés, hanem a sovány ragacs és a kő az oka a szerencsétlenségnek. E követ — mész — csak szárazon szabad építésre használni és ő meggyőződött, hogy a kövek kívül-belül nedvesek voltak, mi azokat sikosaká tette s így kellő összeköttetés nem jöhetett létre. A sebes építés is oka volt a catastrophanak, de gondatlanság jeleit nem tapasztalta. Az eső nem moshatta ki a ragacs természetét, mert oly helyen vizsgálta azt, hol eső nem érte s a maltert ott is soványan találta.

Különbön az esőnek nem volt nagy befolyása a ledőlésre, mert ugyanazon időben építette ő is a megház melletti börtönt, ez is azott s bár a falak két emeletsek voltak, még sem dől be. Hibáztatja, hogy a felrakásban nem volt kellő összeköttetés s azt állítja, hogy ha ez jó és a ragacs rozsol is, a fal fennállhat.

Nendtvich Sándor szakértő szintén a hiányos anyagot és rozsol kivített kárhoztatja. Szerinte a felelősség a vállalkozót illeti, mert övé a felügyelet. Állítja, hogy nagyban okozta a szerencsétlenséget az is, hogy a ledölt fal építése friss, még le nem ülepedett falon folytattatott, melynek legalább 14 napig száradni kellett volna. Az építésnél 4 rész homokot vettek egy rész mésze, pedig a helyes arány 2-re egy. Az épület többi részein nem volt elhamarkodott építkezés észlelhető.

Gianone Agoston véleménye szerint a ragacs nem volt jó. A munkásokat is okulja, kik nem dolgoztak egyenlőn; az eső pedig akadályozta a ragacs megszáradását. A követ jónak mondja, de a gyors építkezést kárhoztatja.

Blum Gyula szakértő véleményében mondja, hogy a ragacs kevés méz tartalmu. 1:3:7 arányban, 1:2 helyett. A malter tehát határozottan rozsol, mit bizonyít, hogy a leomlott kövek nem voltak ragacsos fedve. A munka szabályellenes kötés volt, mert a leomlott kövek sík lapokat nem mutatnak; a falban nagyobb üregek voltak, melyek egyszerűen malterral töltettek ki, apró kövek helyett. A használt kövek nedvesek voltak s a fal beomlásának okát a laza szerkezetben látja s ezt bizonyítja az is, hogy a szakadás részut történt s a részutos szakadás lapra hullott malter nem darabos, hanem por alaku volt. Valjja, hogy a falbeomlás a nagy eső nélkül is bekövetkezhetett volna, az eső ezt csak elősegítette. Az építésnek kötelessége lett volna megvárni, míg az alsó fal kiszárad s csak azután építeni reá, különben a vállalkozót teszi mindenért felelőssé, különösen a kövek miatt, melyek nedvesek voltak s ez által kellő összeköttetés nem jöhetett létre, mivel a nedves kő porosába a ragacs be nem hatolhat. A fal beomlását kellő ovatosság mellett előre lehetett volna látni, de nem lehetetlen, hogy az rögtönösen történt.

Blum Gyula szakértői véleményét Sándor Kálmán szakértő mindenben magáévá teszi.

A szakértők kihallgatása ezzel befejeztetvén, elnök az ülést d. u. 3 óráig felfüggeszti. Délután 3 órákor kezdetét veszi a tanu kihallgatás.

Mindenekelőtt elsőrendű vádlott Piacsek Gyula hallgattatik ki.

Piacsek Gyula előadja, hogy ő a Széchenyitér 16. számú ház tervszerinti építését elvállalta.

Elnök: Ki volt-e köve az anyagok minősége?

Vádló: A legjobb minőség használata volt kiköve s belátása szerint azokat használta.

Elnök: Rendes építész-e vádlott?

Vádló: Igen. Már atyja alatt épített. Később a kormány által a mácsai kastély és a vajda-hunyadi vár renoválásánál Schmidt és Steindl mellett mint művezető alkalmaztatott. 1875-ben a kormány a vajda-hunyadi vár építését teljesen reá bízta s ott működött 1877-ig. Ezután Pécsre jött s úgy itt, mint a vidéken több épületet emelt. Mint mérnöknek nincs oklevele s mint építész oklevelet nem is kaphat, mert az iparszabadság ezt nem kívánja.

Elnök: Mikor kezdte a ház építését?

Vádló: A szerződést márczius hó 13-án írtuk alá, a rombolást másnap, az építkezést 8 napra reá kezdtük meg.

Elnök: Kire bízta a főfelügyeletet?

Vádló: Bátyámr, ki különben kőfaragó volt, de értett az építészethez is. Ő tőnre jutott ezért magamhoz vettem s tőlem telhetőleg képeztem őt. Több építésnél használtam s igen jártas embernek bizonyulván, megelégedésemet kivitta. Kettőnk közt társas megállapodás volt, hogy alkalmat adjak neki az önállósodásra Felruháztam bátyámat Piacsek Károlyt az örököséssel, az anyaga beszerzésével. Kötelessége volt az építkezésre gondot fordítani, Török pallérra ügyelni, a munkásokat joga volt fölfigyadni, úgy szintén az anyag elkészítésére is fel volt ruházva.

Elnök: Meggyőződött-e P. Károly használhatóságáról?

Vádló: Igen.

Elnök: Nem jelentette-e bátyja, hogy az építésnél hiányok vannak?

Vádló: Soha.

Elnök: Török István pallért szintén használhatónak ismeri?

Vádló: Igen.

Elnök: Joga volt-e Töröknek az építkezésnél a maltert megvizsgálni?

Vádló: Jogában állott.

Elnök: Gyakorolta-e ön főfelügyeleti jogát?

Vádló: Igen, még pedig szigoruan. Egész napokat ott voltam, mindent megvizsgáltam a falazás rendszerességét is figyelemmel kísértém és nem tapasztaltam rendtelenséget.

Elnök: Mondja meg mi az oka a fal bedőlésének: a kő, a malter, vagy a munka?

Vádló: A malter jóságáról többször meggyőződtem. Sokszor kérdezősködtem jó-e a malter, sőt a szerencsétlenség napján sem vettem észre, hogy rozsol lett volna. A ragacs sokszor barnának tűnt fel nekem, s kérdeztem „tán nincs elég méz benne?” De bátyám mindig megnyugtattott. A kőbányát, mely az építéshez a köveket szolgáltatotta, már öregatyám használta s oly jó benne a kő, hogy erről számos ház tanusodik. Nem használtam friss követ, mert a szerencsétlenség idejében 3—4 hónapja nem is bányásztattam, tehát régi kő volt, sőt volt köztük 2 éves is. A kövek nedvessége a külső behatástól származhatott. Ami a munkát illeti, a falrakás szabályos volt, mert sokszor figyelmeztettem munkásaimat, hogy a kötésre vigyázzanak. Egyszer ugyan tapasztaltam rendtelenséget, de az illető legényt — Kulcsárt rögtön elbocsátottam.

Elnök: Mondja el a továbbiakat.

Vádló: Május hó 28-án az első emelet elkészült, tehát az állványok magasabba építettek. A lerokkadt fal építését június 6-án kezdték meg daczára annak, hogy a fal építését későbbre akartam halasztani. Bátyám az én tilalmam ellenére a falat építtetni kezdte. Én nem is gondolva erre csak délután mentem oda s midőn láttam, hogy az általam megtiltott helyen építenek, megütöttem rajta s meg is mondtam ezt bátyámnak, ezután felmentem az állványra s a munkát abban hagyni rendeltem. Az állványon vagy 20 ember dolgozott. Eközben Mülhner egy szolgája elhívott, hogy vennék részt egy bizottsági ülésben. Alig távoztam, ugy 5 perc múlva jelentették nekem, hogy a fal ledőlt. Az esőnek nagy befolyása volt a ledőlésre, mert az alsó fal nem száradhatott ki eléggé s így a gyenge fal, mely nem volt jól bekapcsolva, azonkívül munkásokkal tult erhelva volt, leszakadt.

Folytatás a mellékleten.

E: Gyantította-e a szerencsétlenség be-következését?

V: Nem, mert én is fenn voltam az áll-ványon.

E: Beismeri, hogy a szerencsétlenség oka volt, hogy a falat felrakták; miért nem parancsolta el onnét az embereket, hogy ne dolgozzanak?

V: Én megparancsoltam nekik reggel, de midőn később elmentem, nem tudhattam, hogy nem fognak engedelmeskedni embereim, kikben mindig bíztam.

E: Nem hiszi, hogy ön felelős a szerencsétlenségért?

V: Tudom, hogy felelősséggel jár épít-znek lenni, de nem tehetek magamnak szemrehányást, mert én oka nem vagyok, egyedül a véletlen szerencsétlenség.

E: Hát akkor minek egyezett ki a sérült munkásokkal?

V: Ezt egyedül emberi tekintetből tettem. Sajnálom az embereket s segíteni akar-tam rajtuk, nem pedig mert tán bűnösnek éreztem volna magamat.

Elnök felolvastatja a szerződés 4 és 5 pontjait, mely szerint az építész saját fel-ügyelete mellett tartozik a munkát végezni, a munkánál a legjobb anyagot használni.

Elnök: Ez szerint köteles lett volna személyes felügyeletet gyakorolni? Ön ezt a bányájára bízta?

Vádlott: A személyes felügyeletet itt nem úgy értik, hogy én mint pallér szemé-lyesen működjem, hanem a munkát másnak nem adhatom. E tárgyban hivatkozom Er-reth János urra s kérem esetleges kihall-gatását.

Elnök: A szerződés 11. pontja szerint minden veszélyért s hátrányért, mely gon-datlanságból eredett, szavatolni tartozik?

Vádl: Én minden elővigyázatot elkö-vettem, midőn két egyénre bízam a felügye-letet.

Elnök: Piskur Lukács rosz munká-jára nem volt panasz?

Vádlott: Nem.

Elnök: Szokás-e Pécsen 2 pallér al-kalmazása?

Vádl: Nem, csak egy: sok építkezés-nél egy sincs.

Bodó ügyvéd a kártérítésre vonatkozó-lag kérdi, vezet-e vádlott rendes könyveket? Vádlott: Nem.

Ezután másodrendű vádlott, Török Ist-ván, 38 éves kőműves hallgattatik ki.

Elnök: Mi volt az ön kötelessége?

Vádlott: Utána nézni a napszámó-soknak és vigyázni a kőművesekre, hogy jól dolgozzanak.

Elnök: Tapasztalta-e, hogy a kőműve-sek jól dolgoznak.

Vádl: Igen.

Eln: Ki volt az anyagok felügyeleté-vel megbízva?

V: Piacsek Károly, mert csak neki állt jogában parancsolni.

E: Értett-e P. Károly az építészethez?

V: Igen.

E: Volt-e gyakran az építésnél Piacsek Gyula?

V: Naponta többször volt ott, sőt néha 6-szor is egy nap.

E: Jó volt-e a ragacs és a kő?

V: A malter mindig egyformájú jó volt, ugyszintén a kő is, melylyel már gyermek-koromban építettem.

E: Igaz-e, hogy Piacsek Gyula meg-hagyta, hogy azon a falon ne dolgozzanak?

V: Igaz, hogy Károlynak mondta, de ez nem hallgatott rá.

E: Rendes kőműves ön? mi okozhatta a szerencsétlenséget?

V: 1861 óta kőműves vagyok. A szeren-csétlenséget a siettség okozhatta, mert azon esetre, ha a falat felhúzzák, P. Károly a mun-kásoknak egy akó bort ígért.

E: Milyen volt a használt kő?

V: Régi törésű, mert az időben nem is bányásztak.

E: Piskur Lukács milyen munkás volt?

V: Nem volt békés természetű, azon-

felül roszul is dolgozott, a szerencsétlenség napján délután 2 óraker el is küldtem.

E: Ledült volna a fal, ha eső nem esik?

V: Nem.

Ezután Aibek Lőrinc, Mariano-vics Ignác, Blauhorn Antal tanuk hall-gattatnak ki, kik vallják, hogy Piacsek K. többször mondta, hogy a mésszel takaréko-san kell bányá, míg P. Gyula az ellenkező-jét hangoztatta, legutóbbi azonkívül vallja, hogy hite szerint nagyon kevés méssz volt a malterban, hogy ő figyelmeztette is P. Gyulát, Károlyt és Török pallért is.

E tanuk kihallgatása után Elnök az ülést 5 percze felfüggeszti.

Szünet után folytatattik a tanu-kihall-gatás.

Kihallgattatik Lövi Imre, ki vallja, hogy a malter és kő jó volt, Piskur roszul dolgozott, hogy P. Károly parancsolta azon a helyen az építést sőt áldomást ígért, ha a falegyent létrehozzák, ezért siettek.

Piskur Lukács Ferencz, ki a Taussig féle betörés miatt fogva van, kihallgattatván vallja, hogy ő rendszeren dolgozott, hogy őt nem figyelmeztették soha, hogy a malter és kő jó volt s a catastropha bekövetkezését az eső, mely miatt az alsó fal ázott, okozta.

Kelemen Antal a többi tanuk állítá-sait részben igazolja, míg Kozma János és Krisztián István fuvarosok vallják, hogy ők semmi friss törésű követ az építkezéshez nem szállítottak, mert a bányában ilyen nem is volt.

Ugyancsak ifj. Sender Ferencz kő-műves és Fodor Pál ügyvéd tesznek tanu-valomást arra, hogy a malter jó volt.

Ezután elhatározatván a tanuk meg-hiteltetése, Szikszay János figyelmezteti őket az eskü szentségére, a hamis eskü kö-vetkezményeire, mely legalább 2 évi fegyház-büntetéssel sújtatik.

Tanuk meghiteltetése után felolvas-tatik Piacsek Gyula és Török János feddhet-len előéletéről szóló hatóságai bizonyítvány s ezután elnök a tárgyalást másnap reggeli 9 óráig elnapolja.

Február hó 7-én d. e. 9 óraker az ülés megnyitvatván, először több jegyzőkönyv olvastatik, mely Piacsek Károlynál vétetett fel, melyben P. Gyula tagadja kártérítési kötelezettségét, mivel Károly nem munkása, hanem társa volt s mint ilyen fizetést nem, hanem a tisztajövedelem-ből 10 százalékot kapott.

Ezután dr. Illés Károly védő ügyvéd egy tegnapi felmerült incidensre kér egy tanut kihallgatni.

Kalács Antal 41 éves tanu vallja, hogy a lebontott fal követit az ujra építés-nél ismét felhasználták. Tanu meghiteltetése után a bizonyítási eljárás befejeztetvén, a vád a védelem adatik elő.

Angyal Pál kir. alügyész a követ-kező vádbeszédet mondja:

„Mult évi június hó 6-án délután 5 óra-ker a Széchenyitér 16 számú és a pécs-ba-ranyai központi takarékpénztár tulajdonát ké-pező bazár épületnek, mely épült féiben volt, egyik sarka ledől, az állványokat is ledönt-vén, a munkásokat a rom alá temette s előidézte, hogy a munkások közül 12-en megsérültek, kik közül kettő meghalt. 7 sé-rülés a 301 § értelmében vétségnek 3 bü-n-tetnek minősítettik. A szemle constatálta, hogy a szerencsétlenség előidéző oka az anyag nem megfelelő volta és a munka szabályta-lanságában kereshető. A szakértők kimondá-saiból — az egy Gianonet kivéve — kive-hető egyhangulag mondott azon véleményük, hogy az építéshez használt kő nem volt meg-felelő, amennyiben az sikos volt; továbbá a ragacs sem volt helyesen készítve: benne kellő méssztartalom nem találtatott, így az kellőleg nem köthetett. A munkára nézve a szakértők szintén kimondták, hogy a göm-bölyded kövek nem lettek laposra vágva, fek-mentesen rakva, a kövek között keletkezett lukak nem voltak kellőleg beélve, csakis ragaccsal kitöltve. Kimondták továbbá néze-tüket, mely szerint a szerencsétlenséget az

is okozta, hogy a nedves, ki nem száradt első emeleti falon kezdték a második emelet falát felrakni siettetett munkával. Ennek volt oka, hogy a kellőleg ki nem száradt fal alsó része nem lévén képes a súlyt megtartani: ledől.

Figyelmébe ajánlom a tek. kir. törvény-széknek első rendű vádlott Piacsek Gyula ki-mondásait, melyben a szerencsétlenség előidéző okául a következőket ismeri be: hogy a fal-rész, mely tilalma ellenére felrakatott nem volt kellőleg kiszáradva, a rakás nem volt szabályszerű, felhozta, hogy ép ezen okok, valamint az eső, mely hatott, hogy a fal nedvesen maradjon, végül a siettetett munka s azon körülmény, hogy nagyszámu munkás terhe nyomta a nedves falat volt oka a catastropha bekövetkezésnek.

Kétségtelen tehát, hogy itt szabályelle-nes cselekmények fognak fenn. A kérdés, mely elbírálás alá jön az, vajjon ezen szeren-csétlenség miatt büntethető-e valaki és ha igen, ki az?

1883. évi márczius hó 13-án kötötte meg Piacsek Gyula a szerződést, hogy a bazár épület építkezését elvállalja. Ennek kivite-lére rövid idő tüzetett ki, így a munkát saját érdekében is siettetnie kellett. De a szerződés 4 és 11 pontja is érdekes, meny-nyiben a 4-ikben személyes felügyeletre kö-telezte magát, a 11-ikben pedig ez eredhető bajok és szerencsétlenségekért a felelősséget elvállalta.

Ha e kötelezettséget bűnügyi szempont-ból figyelembe nem vesszük, magánjogi szem-pontból, különösen a kártérítés tekintetében, arra okvetlen ügyelnünk kell.

De mit bizonyít a szerződés eme pontja?

Azt, hogy a vállalkozó ezáltal magát gondosságra kötelezte.

A jogtudományi elmélet szab ugyan bi-zonyos elveket a gondatlanságból eredő szerencsétlenségre, de ez tisztázza nincs.

Németországban sok, majdnem ellentétes elveket hoztak a dolus és culpa felett. A ma-gyarországi jogász világ vitatások tárgyává tette e tant. Schnierer Aladár, Battlay a dol-us és culpáról bőven fejteget. Dr. Illés Ká-roly szintén bőven terjeszkedik e kérdésre becses könyvében. Azonban a törvények alig érintik a gondatlanság kérdését, kivéve az orosz büntető törvényt, mely felelőssé teszi azt, a ki cselekményeinek veszélyességét elő-láthatja, vagy látnia kellett volna. A mi tör-vényünk a különös részben intézkedik, míg az általános részben a gondatlanságról csak röviden emlékezik meg. Hogy azonban nálunk a gondatlanságot büntethetőnek találta a jo-gász világ, bizonyítja az új btv. javaslatkénti tárgyalása alkalmával a miniszteri indokolás, melyben kimondatott, hogy a gondatlanságból elkövetett cselekmények is fenytendők s nem a felismerés hiánya, hanem az is involválja a büntetést, ha az illető kellő meg gondold-tság alkalmazásával felismerhette volna a ve-szélyt, akár ha oly könnyelműen cselekedett, hogy figyelmet nem is fordított az esetleg bekövetkezettségére.

De hát ki legyen felelős az e tárgyalá-son elővett szerencsétlenségért, mely június hó 6-án következett be a bazárépítésnél.

Én mulasztással látom vádolhatónak Pia-csek Gyula építész és Török János munka-vezetőt.

Az ő mulasztásai causalis nexusban ál-lanak a szerencsétlenséggel s ezt a követke-zőkben találok:

A szakértők szerint a kő nem volt al-kalmas, a ragacs kevés mésszartalmu volt.

Ennek ellenében tanuk bizonyítják, hogy a kövek régi törésűek voltak.

Én elfogadom a tanuk kimondását a szak-értőék mellőzésevel, s constatálom, hogy a kő alkalmas volt, ámde a fal lebontásával feldar-últ az, hogy a kövek nem voltak kellőleg elhelyezve, szabályszerűleg köve.

De felmerült azon körülmény is, hogy ily gyors építésznél nem lett volna szabad követ, hanem téglát kellett volna használni. De ha kő használtatott, azt kellőleg kellett

volna földolgozni. Maga Piacsek Gyula is beismeri, hogy ez nem történt meg.

Kérdés tehát kit illet a felelősség?

A felügyeletet teljesítő s itt a pont, ahol Piacsek Gyula felelőssége kezdődik, mert az, hogy ő felügyelőket alkalmazott, az ő kötelességét nem szünteti, csak enyhítő körülményül szolgál.

Említettem, hogy a nedves falra építettek.

E tekintetben ismét vádlottra kell hivatkoznom, hogy ő tette a rendelkezést, hogy az építkezése ne itt, hanem a másik falon folytatassék. Ez nem történt, mert délután oda menve, vádlott látta, hogy az ő általa eltiltott helyen sűrűsödni fogja a munka.

Neki mindenesetre volt oka, miért tiltotta e helyen az építkezést, mégis délután megelégedett azzal, hogy megszidta bátyját Károlyt, de nem állította be a munka folytatását, holott, ha ez iránt intézkedik, kérdés, megtörténik-e a fellemlés, vagy von-e az maga után szerencsétlenséget.

Itt van tehát a pont, hol Piacsek Gyula büntetőjogi felelőssége kezdődik.

Itt bizonyul be, hogy ő a veszélyt látta és nem intézkedett elhárítására.

A felelősség sulya Piacsek Gyulára nagyobb mérvű, mint másodrendű vádlott Török Jánosra, mert előbbi építész, tehát szakmájában folytán és tekintetben töle rendkívül ovatosságot megkívánhatunk. De meg kell tölle követelnünk legalább a szakszerű figyelmet s az általános szabályok folytonos szemmel tartását.

Másodrendű vádlott ellen a vádat szintén ki kell terjesztenem, mert a felelősség másra nem tolató, sem meg nem osztható.

Ő mulasztott, mert beismeri, hogy tapasztalta, miszerint a munkások közül többen szabály ellenesen dolgoztak. Jelentést sem tett, hogy az ezek által rozsol rakott fal kigazittassék.

Igy tehát a mulasztás őt is terheli.

Ezeket előadván, Piacsek Gyula és Török János ellen a btkv. 290, 291 és 310 §§ alapján minősülő vétségeikért emelek vádat s kérem a tek. kir. törvényszéket vádlottakat vétkeseknek kimondani s a törvényben megszabott büntetést rájuk alkalmazni.

A 293 és 311. § kártérítésnél meg kell értenem, hogy a szerültek legnagyobb része kiegyezett. Erdődy István, özv. Piacsek Károlyné és Senderné, kikkel az egység nem sikerült, mivel igényeiket kellőleg nem indokolták, a rendes eljárásra utasítandók lennének.

A kir. ügyész vádjá után Piacsek Gyula védője

Dr. Illés Károly, hirneves büntetőjogászunk védelmi beszédét következőkben adta elő:

„Tek. törvényszék! Alig van törvényeink közt intézkedés, melynek alkalmazása nehezebb volna s mely annyira visszás helyzeteket teremtené mint btkönyvünk 290 §-a. „A ki gondatlansága által embernek halálát okozta, az emberölés vétségét követi el:“ így rendelkezik a törvény s ezen néhány szó Damokles kardja gyanánt lebeg mindyájunk feje felett, a kik emberek, tehát tökéletlenek vagyunk. Mert ugyan ki mondhatná el magáról, hogy soha egy vagy más tekintetben gondatlan nem volt, és ha ezzel senki sem dicselkedhetik: vajjon ki állhat jól magáról aziránt, hogy gondatlansága több vagy kevesebb okozati összefüggésbe ne jöjjön valamely ember-társ életének kioltásával. De épen ez a lehetőség szüli gyakran a legviszársabb helyzeteket, ez eredményezi sok esetben azt, hogy a ki emberi tökéletlenségéből származó, de öntudatlan teljesen kívül álló gondatlansága, illetve ennek eredménye miatt már is legsúlyosabb csapást szenved — emellett még a büntető bíróság előtt is feleltre s esetleg büntetés alá vonatik. Így pl. a gyöngéden szerető apa töltetlennek vélt fegyverét tréfás enyelgésből részegezi egyetlen gyermekére, a

fegyver eldördül s a drága élet kioltott; valaki megzörren sűrű bokorban vadat sejtve, lövése által legjobb barátját fosztja meg életétől; egy másik véletlenül clejt egy szikrát, mely tüzvész okoz, miáltal nemcsak koldusbotra jut, hanem hitvestársát is, kit az égó romok maguk alá temettek, elveszti; s mind ezen esetekben az apa, a jóbarát, azon egyén, kinek összes vagyona és életének jobb fele a lángok martalékává lett, mint bűnösök állítatnak a bíróság elé, holott nagyobb csapás, mint amely őket gondatlanságuk miatt érte, s éltük fogytáig kinozni fogja, embert már alig érhet.

De tegyük fel, hogy mindezen esetekben megrovandó hiba, valódi gondatlanság terheli az illetőket, s tegyük fel, hogy mások nagyobb gondosságának felélesztése valóban szükségessé teszi az eként sujtott áldozatoknak büntetőjogi megtorlását — ez még mindig nem indokolja azt, hogy oly egyének is bűnvádilag üldöztessenek, kiket önhibájuk s bebizonyítható gondatlanságuk nélkül ér hasonló csapás. Így pl. lehetnek eredmények, melyeket többeknek együttes és egymást feltételező tevékenysége s ezenfelül a véletlennek hozzájárulása idéz elő s megtörténhetik, hogy akár a kiszámíthatatlan véletlen, akár az egyik vagy másik faktornak hibája eredményez oly katastrophát, a mely midőn a dolgozó legközvetlenebbül érdekelt mérhetlen csapással terheli, egyszerűen ugyanarra hárítja a gondatlanság látszatának sulyát is; s ez annyival inkább előfordulhat, mert ily esetekben a szerencsétlenség egész nagysága rendszerint azt éri, a ki első sorban felelős az eredmény sikeréért.

Hogy a btkv. 290 §-a ép az ily esetekben idézhet elő felette visszás helyzetet, világosan mutatja a szőnyegen forgó vád is, mely a bekövetkezett catastropha miatt a felelősség egész sulyát arra hárította, ki a vállalat élén állt, holott megtörténhetett, valamint meg is történt, hogy épen ezen egyén szenvedte és pedig nem saját, hanem mások gondatlansága és a véletlen közbejött folytán a legsújtóbb csapást. Amely melegen csüng a szülő gyermeke sorsán, ép úgy érdeklik a művész is alkotásának sikere iránt; egy esetleg bekövetkező catastropha által nemcsak művészetét látja megsemmisülni, hanem a szerencsétlenül járt közreműködők sorsa is lelkére nehezedik; s ha a fennebbieken mint sajátalra méltó áldozatokat tüntettem fel a jóbarátot, a szerető apát és hitvestársát; kiket emberi gyarlóságuk szülte vigyázatlanság szeretteiktől s lelki nyugalmuktól megfosztott; ugy méltán ezek mellé sorozhatom a vádlottként itt álló építész is, a kit egy rémes perc azonnal hirtelen riasztott fel, hogy műve romba dől. A nagy közönség, mely minden catastrophanak kész bálmulója, csak a romokat látta és az áldozatokat s midőn a megrendítő látvány kíváncsiságát kielégítette, első dolga volt kárhozható ítéletet mondani az építészele. Mindenki csak a felelősséget és gondatlanságot hangoztatta. Mégis azok, akik tanui voltak annak, hogy ezen férfiu mennyire megtörte a lelki gyötrelmet, midőn a romok közül legjobb munkáit megcsontult állapotban elővonszoltatni látta, míg végre haldokló testvérbátyjának megpillantásakor annyira összeroskadt, hogy csak két erős férfi vezethette el a helyszínéről — azok mondom, akik ezt látták, iránta szánalmat éreztek. A kétségbeesés, mely némán rajzolódott le vonásain, szemléltői lelkében azon meggyőződést ébresztette fel, hogy ez a férfiu, kinek fejére annyian kimondták a peraeatot, csak szerencsétlen, de nem bűnös. De ez természetesen csak egy ösztön-szerű lelki sugallat lehetett s mit sem bizonyít az érvekkel szemben, melyek védcenzem ellen a vád igazolására felhozattak. Nem is ezek czáfolatául, hanem csak azért emlékezem meg ezekről, hogy jogi érveim kifejtése előtt megvilágítsam a helyzetet, melybe védcenzem mint ember és műalkotó a catastropha által jutott s hogy ezzel is egy oly mozzanatot jelöljek meg, mely a tek. kir.

törvényszék bölcsességét az igazság felderítésében gyámolíthatja.

Elismerem, hogy ép jelen esetben, midőn az építész s a pallérok és köművesek együttes gondosságától volt feltételezve a siker, a midőn ennek meghiusításához az ellenőrzhetetlen véletlen is hozzájárulhatott, nem könnyű az igazság felismerése — elismerem, hogy ezen szempontból s mivel a tájékozatlan közvélemény a gondatlanság egész sulyát az építésze fejére hárította, szűkséges volt az ügyet védcenzemre nézve is végtárgyaláson megoldani; másfelől azonban nem halgathatom el abbéli meggyőződésemet sem, hogy most, a bizonyítékok teljes kifejlése után nincs többé alap a vádlásra.

Ezután áttért a védelem a jogi érvek kifejtésére s mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy a felelősség mindenkit csak azon mulasztásokért terheli, melyeket az illető saját hatáskörében elkövetett s hogy eszeiint Piacsek Gyula is csak az esetre lenne vádlható, ha ő, mint építész, kötelességét hanyagul teljesítette volna. A védelem a jó terv készítését, a jó építkezési anyag beszerzését, az építés egymásutánjának meghatározását s a főfelügyeletet sorozván az építésze hatáskörébe: ezekre nézve mindenekelőtt constaltta, hogy a terv a szakértők kimondása szerint kifogástalan volt s az építkezési anyag tekintetében is csak a termés köre és ragasra nézve tettek észrevételek.

A terméskő szakértők által friss törő-sűnek, puhának és sikamlósnak, tehát rossz minőségűnek állítván, ez ellen a védő részéről a két fuvaros vallomása s a bányában eszközlött birói szemle hozott fel, melyekből kitűnt, hogy a bányában talált kőcsiszlet még a télen törtétt s teljesen kiszáradt és ugyanoly minőségű volt, aminő az építkezésnél felhasználattott. A szakértők tehát e részben nyilván tévedésben voltak, mi csakis felületel eljárásukból magyarázható meg, amennyiben t. i. az általuk megszemlélte kőveken keresztmetszések nem eszközltek és így nem lévén képesek meghatározni, vajjon a kővek bányanedvesek voltak-e: azoknak külső nedvességéből vonták le tévesen következtetéseiket.

A ragacs a ledölt falrészekben a rendelkezésnél silányabbnak ismertett fel: miután azonban másfelől bebizonyult, hogy a ragacs az épület többi részeiben jó minőségű volt, hogy az építésze elégséges meszet bocsátott közeggel rendelkezésre s hogy mindenkor jó ragacs előállítására utasítá a munkásokat, — ezekből védő azon eredményre jutott, hogy a malter csakis a catastropha napján s az építésze tudtán kívül készítettett rozsol s hogy ez főleg azért történhetett meg, mert Piacsek Károly megszidta a munkásokat, hogy „miért nem spórolnak a meszszel.“

Az anyag minősége ellen tett kifogások ezek szerint kellő értékükre leszállítván, áttért a védelem azon kérdésre vajjon forceirozott volt-e az építkezés s kit terheli e miatt a felelősség. Az építkezés menetének részletes eseteleiből kitűnt, hogy az építés márczius 14-étől, midőn megkezdettett, június 5-ig szabályos egymásutánban s az elharmkodás legkisebb nyoma nélkül folyt le. Ezen a napon eljutottak a második emelet faazatának azon pontjái, a hol az első emelet legfiatalabb falán, t. i. a déli közfalon lett volna az építkezés folytatandó s az június 6-án reggel már meg is kezdetett, midőn Piacsek Gyula megjelenván a hely színén, azon utasítást adta pallérainak, hogy a falazást az ellenkező részen, mely már több hét óta megszilárdult, folytassák. Piacsek Károly azonban — ezuttal először — s eléggé meg sem érthető indokból, nem tartotta magát az utasításhoz, hanem az építésze eltávózása után valamennyi köműveset az esőáztatta déli falhoz rendelte, sőt egy akó hort is ígért jutalmul, ha ezen ponton a fal kiegyenlítéshez feljutnak. A köművesek lázas sietséggel fogtak a munkához s különösen kártékonyan befolyásoltatva egy iszákos köműves vetélkedése által, oly nagy

mervü versengés támadt köztük, hogy e miatt a falrakás és kőkötés a legrosszabbul eszközöltetett.

Midőn az építész d. u. 5 óra tájban a helyszínen megjelent, meglepeté latta ezen észszerűtlen és utasítás ellenes eljárást, de emellett nem is sejtve a veszélyt, mely a fal belsejében rejlő hibák miatt a küszöbön állott, egyideig maga is az állványon szemlélt a munkát s bizonyára áldozatává is lesz néhány perc múlva bekövetkezett catastrofnának, ha sürgősen el nem hívják egy bizottságba, mely reá várakozott. Eltávozása előtt ujjalag kiadta rendeletet, hogy a munka más helyen kezdessék meg, de mielőtt a kőművesek áthurcolkodása megtörtént volna, a fal leomlása bekövetkezett.

Az építkezés ezen menetéből védő azon eredményre jut, hogy túlhajtás csakis június 6-án fordult elő s hogy mindazon hibák és mulasztások, melyek a catastrofa bekövetkezésével közvetlen okbeli kapcsolatban állanak, csakis ezen napon merültek fel. Felveti már most azon kérdést, felelős-e az építész ezen hibák és mulasztásokért, holott azok egytől-egyig távollétében s utasítása ellenére követették el? S válaszul azon további kérdés fejtegetésébe bocsátkozott, vajjon a helyszínen való jelen nem létel önmagában s különösen a fenforói körülmények között képez-e gondatlanságot és büntetendő mulasztást? Ezt a védelem annál kevésbé engedheti meg, mert az építész, kinek egyszerre több vállalata is lehet s aki mindegyik vállalatához szakértő pallért állít, nem kötelezhető arra, hogy akár az egyik, akár a másik építésnél szakadatlanul jelen legyen s mert Piacsek Gyula, ki szintén több felé volt elfoglalva különös gondosságot fejtett ki azért, hogy a Takarékpénztári építkezéshez két legmegbízhatóbb pallérát alkalmazta s ezeket a kérdéses napon is oly utasítással állította munkába, a melynek következetes keresztülvitele minden baj lehetőségét kizárta volna. — Ha tehát a főpallér minden észszerű számítás ellenére egészen önféjüleg s a nyert utasítás mellőzésével intézkedett: e miatt az építész ép oly kevésbé felelhet, mint a hadvezér a csatavesztés miatt, ha az kiadott parancsai meg nem tartása miatt következik be.

„És most tek. kir. Törvényszék, visszatértek kiindulási potomhoz s kifejtett érveim után immár nemcsak a részvét ösztönserü sugallataként, hanem jogi bizonyosságként állíthatom, hogy védenczem nem gondatlan előidézője, hanem csupán áldozata volt a catastrofnának. Az anyagi és erkölcsi veszteség, mely őt egyiránt sújtotta, még jelenleg is leigázva tartja egész valóját, sőt ezen teher tán soha sem is volt nagyobb, mint épen a jelen percében, midőn az ellene emelt vád folytán még mindig kétsége lehet aziránt, vajjon feloldozandja-e őt a tek. törvényszék bölcsessége, a tehernek legalább erkölcsi súlya alól, avagy talán egy újabb csapást mér reá kárthatóbb ítétele által; s habár ezen utóbbi lehetőség ellen védenczem tisztá öntudata tiltakozik, annak netaláni bekövetkezhetése mégis lidércnyomásként nehezedik lelkére, mert a bűnösség megállapítása lemezak műpítészai hírnevét tenné tönkre, hanem állandósítaná lelki gyötrelmét is, mely testvérbátyjának és egyik leghibebb munkásának ily módon történt elvesztése miatt benne a gondatlanság vádjá által szükségkép fellesztetett. Most a tek. törvényszék által ezen megzavart lelki nyugalmat helyreállítani s amennyiben ezt a közérdek legkisebb sérelme nélkül meg is teheti, sőt az igazság követelményéhez képest másként nem is ítéltethet: részemről nyugodtan nézek bölcs határozata elé.

Tudom, hogy csak egy eszköz van, melylyel a tek. törvényszéket megközelíteni lehet: s ez az igazság. S ezért, valamint az előadottakban kizárólag az igazság felderítésére törekedtem, úgy kérelmemet is csak erre alapítom, midőn beszédem záradékául az igazság nevében eszedem: méltóztassék védenczemet a terhére rótt vád és következményei alól felmenteni.“

A beszéd után elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Az öt perc elmúltával az ülés ismét megnyitván, másodrendű vádlott védője: ifj. Némethy József emel felének érdekében szót s a következő védbeszédet mondja:

„A halottakról mindig kegyelettel szoktam megemlékezni s midőn ezuttal Piacsek Károly ténylet fogom boncolni és latolgatni, tudásuk be ezen eljárás inkább az anyagi igazság követelményeinek, mint talán személyemnek vagy az általam védelmezett Török Istvánnak, mivel a vizsgálati iratokból merített adatok azon meggyőződést érelették meg bennem, hogy ha Piacsek Károly életben maradt volna, ő maga oly körülmények közé helyeztet volna bennünket, miszerint ma már a jelenlegi vádlottak nem mint vádlottak, hanem legfeljebb mint egyszerű benevool auditorok volnának jelen ezen teremben.

Mert fellebbentette volna Piacsek Károly, ha életben volna, azon fátlyt, mely a kérdéses falbeszakadásnak titkát fedi és maga mutatna rá az általa ismert azon okokra, a melyeket mi itt különböző variációban állítunk fel s a melyek a catastrofa legközlebbi előidézői voltak. Ő megmondaná ösztinét és nyíltan az előidéző okok forrását s mint aki vezette a munkát, aki testével és lelkével annak élt, ő tudná megmondani legjobban, hogy hol hibázta el az intézést.

Azonban, fájdalom, ő nem nyilatkozhatik, ő ajkát a mi igazságos védelmünkre fel nem nyithatja s azt amit én annyi tanu vallomásával vagyok kénytelen megvilágítani, meg nem szentesítheti egyetlen szavával, nem mondhatja el, hogy védenczem ártatlan, hogy ő volt az intéző, a főmunkavezető, s hogy ő hibázta el dolgát akkor, midőn másként nem intézte a munkabeszámítást, a midőn egy faloszlop csodított össze szokatlan mennyiségű 20 munkát, kikkel minden különös elővigyázat nélkül rohamosan felhuzatta a falat azon nívouig, a melyről az a mélységbe szakadt vissza és őt is maga alá temette.

Ezen előre bocsátott vélekedésemmel nem akarom a megholtak emlékéit terhelni, de hogy vélekedésem nem alap nélküli, ennek bizonyítása végett hivatkozom a végtárgyalás folyamán kihallgatott tanuk vallomására, melyekkel igazolva van, hogy Piacsek Károly volt a főpallér, tehát őly megbízott egyéniség az építés körül, a kinek tudta és beleegyezése nélkül egy máltros tekenőt sem lehetett egyik állványról a másikra átvinni.

A pallér terhére rovatik az az napi rossz máltér, hogy a máltérban nem volt elegendő méz, hogy a máltér rozsul volt keverve, hogy a közfal minden kötés nélkül emeltetett fel. Ámde, ha mindez csakugyan így volt is, ezért a következmények nem terhelhetik őt.

Mert a máltérhoz a szükséges meszet Piacsek Károly rendelte meg, ő ellenőrizte a keverést, de a máltérkeverés körül különben is oly egyén, Marjanovits volt alkalmazva, aki már azelőtt is máltérkeveréssel foglalkozott s hogy a máltérkészítés körül is maga Piacsek Károly intézkedett, bizonyíttják Eiber és Marjanovits tanuk, a kinek vallomása szerint Piacsek Károly egy izben perelt is, hogy a meszet pazarolják. Valamennyi tanu, különösen pedig Lauber és Radosovits igazolják azt is, hogy Piacsek Károly rendelte a munkásokat együttesen azon egy falra, egy szóval hogy ő volt a kormányzó és parancsoló pallér, hogy ő ösztönözte a munkásokat és az első falegyen elérésénél egy akó bort ígért.

Egyik fő, vagy talán inkább egyedüli tényezőjéül tekinthető a falbeszakadásnak Piskor versengése és rossz falrakása, e mellett azon körülmény, hogy a magában felhuzott fal minden kapcsolat, értem a homlokfalon való folytatás nélkül állott és hogy az állványok a friss falba beeresztetvén, ezekre még a bakok ránehézedvén, trambulinszerű mozgás idéztetett elő, mely az építkezési anyag felhalmozása, e mellett a munkások ösztönzött mozgékonyasága s selejtes rakása által végzettség vált az új falra. Ámde ha védenczem ezeket látta és észre vette volna, sem intézkedhetett,

mert Piacsek Károly jelen volt, kinek ő alárendeltje volt. Különösen figyelembe veendő az is, hogy Piskor rossz rakása és kötése a tanuk vallomásával van bebizonyítva, aki delután el is küldetett más munkára, noha Piacsek Károly, ki előbb megszidta, ezt nehezen rendelte el, mivel nem akart azon munkától embert elbocsátani. Védenczem első munkás volt csak, aki a veszedelem idejében az épület másik végén az ügynevezett consolok felhuzásával volt elfoglalva.

Maguk a munkások bizonyíttják, hogy ő a parancsok kiosztásába vagy rendelkezésekbe nem felelt, hanem maga Piacsek Károly rendelkezett s ha 10 krral több fizetést kapott is, ezt azért kapta, mert ügyelt a napszámokra, hogy ne hanyéjlenek.

Mindezekből Tek. Törvényszék kiteszlik, hogy ő az ő munkakörébe nem is tartozott kötelességnek elmulasztásával vádolhatik és pedig tévesen, mert ha kötelességmulasztás és kellő vigyázat elhanyagolásának esete forog fenn ezen esetben, ami legvalószínűbb, azért csak az lehet felelős, akinek ő is alárendeltje volt, ez pedig nem lehetne más, mint Piacsek Károly, ha élne. Ámde ő saját hibáját a legdrágábban, életével fizette meg. Ő pedig, aki az Istennek különös kegyelméből életben maradt, bár ő maga is leessett, ha volna is egy parányi része a kötelességmulasztásban, ami legjobb meggyőződése szerint nincsen, de igazolva sincsen ellene, ez esetben is eléggé lakott már a gyöttrő, hónapokig tartó, általa meg nem szokott vizsgálat alatt.

Kérem védenczem felmentését.“

Ezután a kártérítés érdemében az elhunyt Piacsek Károly neje képviselőtében Bódó István következőleg beszél:

A védbeszédekből majdnem egyhangulag azt hallja, hogy a szerencsétlenséget Piacsek Károlynak okozták. Ezt nem veszi bebizonyított állításként, mert egy okot sem tudtak felhozni arra, mi oka lehetett Piacsek Károlynak, hogy az építkezést siettesse s ép ezért a falat oly gyorsan emelje. A mérszeli takarékoskosságot minek vitte annyira, hisz neki haszna belőle nem volt. Piacsek Károly ma már nem beszélhet, mert meghalt, azért talán reá mindent.

Áttérve a kártérítésre, bebizonyítottunk látja a gondatlanságból elkövetett emberöltést. Ily esetekben pedig a btkv. 292. §-a értelmében a kártérítés kimondandó.

Képviselet fele érdekében, tekintettel arra, hogy a bizonyítási eljárás, — vádló kir. ügyész figyelmét tán elkerülte — eszközöltetett, kéri az özvegy részére az 542 ftt évjáradék megítélését.

Ezután özv. Sender Jánosné képviselője: Asztalos János ügyvéd szóval fel fele érdekében. Ő csak a jogi kérdést fejtegeti. A kár megtörtént, ügyfele férjének halálával kenyérkeresőtől fosztatott meg. A kár okai vádlottak, mint ezt a bizonyítási eljárás igazolja. Ügyfele keresetképtelen elagott aszszony, igénye csupán a tartásra szorítkozik, midőn az éhenhalástól megmentésére havi 15 frotot kér.

E beszédek után ügyész kijelenti, hogy nincs válasza s az ügyet ítélet alá bocsátja.

Ezután Dr. Illés Károly tesz meggyezést Bódó István és ifj. Némethy József ügyvédek beszédeire, majd ifj. Némethy József válaszol s a végtárgyalás azon kihirletéssel fejeztetik be, hogy az ítélet pénteken 9 órakor fog kihirdettni.

Február hó 8-án

miután az ülés megnyitottat, Szikszay János a tanács elnöke

Ő Felsége a király nevében az ítéletet kihirdeti, melyben a btkv. 290. 291 és 310. §§ útközött vétségekkel vádolt Piacsek Gyula és Török János pallér felmentetnek, magán panaszosok pedig a törvény rendes utjára utasíttatnak.

Az ítélet ellen közvádól általában, Bódó István és Asztalos János pedig a magán panaszosok kártérítése érdekében felebbeszét jelentenek be, mely ellogadtatik. (J. P.)

Előadott polgári ügyek.

Február 5-én.

Vésey Rezső tszéki bíró által.

1671. p. 1883. Schweitzer Antal és neje Wahl Magdolna — Wahl János és neje Stefan Erzsébet ellen, tulajdon és hasznélvezeti jog iránt.

408. p. 1884. Pintér József — Rosinger Károly csódtömege ellen, 1900 forint s jár. iránt.

409. p. 1884. Krausz Sándor — ugyanaz ellen 900 forint s jár. iránt.

619. p. 1884. Hirschfeld Lipót — Baryamegye közönsége ellen, 1695 frt 46 kr. stb. iránt.

Bogyay Pongrácz kir. tszéki bíró által
6866. p. 1883. Zimer Vilmos, Mülhauser Margit és társai ellen, ingatlan tulajdonjogának megítélése iránt.

884. p. 1884. Baumgartner Adám és neje ellen okirat kiállítására kötelezés iránt.
955. Weiller J. N., Flórián János ellen 681 frt 67 k. tőke s jár. iránt.

február 7-én.

1674. p. 1883. Haragos Erzsébet és társa Légrádi János társa ellen, erdő illetmény tulajdonjogának megítélése iránt.

1717. p. 1883. Molnár Mátyas, Molnár Pál és társa ellen, örökösödés iránt.

Büntető ügyek.

Febr. 11.

7538/1883 Nagy János ellen lopás miatt.
7539/1883 Bárány József ellen csalás miatt.

6127/1883 Wéber János és társai ellen sikkasztás és abban bünrészeség miatt.
Február 13-án.

5655/1883 Kiefer Henrik és társa ellen csalás miatt.

6667/1883 Müller Henrik és társai ellen magánosok elleni erőszak miatt.

Február 15-én.

7912/1883 Szovics Constantin ellen család bukás miatt.

Irodalom.

Mezőgazdaságunk általános fejlődése az újabb időben elhódítja a termelés és forgalom ama tényezőit is, melyek tekintetében eddig meglehetősen az idegen befolyás gyámsága alatt állottunk. Ily örvedetes fejlődést mutat a mezőgazdaságilag főfontosságú vetőmagtermelés és magkereskedés is, amennyiben a hazánkban termelt gazdasági magvakból, statisztikai adatok tanúsága szerint, már meglehetősen kivitelünk van; holott meg csak néhány évvel ezelőtt tetemes import utján adóztunk a külföld haladottabb államainak; tehát e részben is sikerült: termelésünket az idegen — semmi tekintetben sem előnyös — befolyástól függetleníteni. Mezőgazdaságunk integrál része: a magtermelés és üzlet helyzetének ezen kétségtelenül kedvező változását mondhatjuk, egyenesen azoknak köszönhetjük, kik a kellő szakértelemmel és fáradsággal törekvéssel szentelték tehetségüket és munkájukat a gazdaságilag oly végtelenül fontos magkereskedésnek; ezek között első sorban kell elismernünk ama kiváló szolgáltatókat, melyekkel az évek során át vas-következetességgel és szívós kitartással előre törekvő Mauthner Odón budapesti magkereskedő cég gazdaságunk ez irányú fejlődését előmozdította.

A fentebb érintett kedvező alakulást viszonyainknak, főleg a gazdasági magvak fejlődő kivitelét, mely egyértelmű a termelés jobb értékesítésével, tehát a gazdálkodás nagyobb hasznával, jó részben ezen előnyösen ismert s a gazdvilág közbeesülésében részvételű cég lankadatlan fáradozásának köszönhetjük és részünkről mindazoknak, kik e cég működését és eljárását megismerni kívánják, elegendő ajánljuk, hogy annak most megjelent gazdag tartalmú gazdasági-, könyvhakerti- és virágmag főárjegyzékét — mely kívánatra a cég által (Bpest, Koronaherczeg-utca 18. sz.) bárkinek készséggel megküldetik, — figyelmükben részesítsék és a cég által a mezőgazdaságnak általánosan tett hasznos szolgálatokat maguknak is biztosítani törekedjenek.

*

Beküldetett. A „Pester medic. Presse“ írja: a legközségesebb köhögés veszedelmessé válhatik, tehát tanácsos a legkisebb s legjelenteklenebb hurtnál egy kellemes szert használni, mely az emésztést nem akadályozza, az Egger-féle mellpasztillák és cédra kitanóknak bizonyítottak, amennyiben a köhögési ingeret eltávolítják, előidéz a nyálkavetést és nem idéznek gyomorsavot. Egy eredeti doboz 25., 50 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Fekete Mihály.

Nyilt-tér*)

Magyar földhitelintézet 4 1/2 % Záloglevelei

Pesti hazai első takarékpénztár egyesület 5 % kötvényei

Magyar jelzálog hitelbank 5 % záloglevelek

Magyar kisbirtokosok országos földhitelintézet 5 1/2 % záloglevelei napi árfolyamon

alulírt cégnél kaphatók. Ezen érték-papirokat tőkebefektetésre ajánlatom, tekintve, hogy biztosságuk és szilárdságuk minden kétségen felül áll és hogy semmiféle adó vagy illeték levonásnak nincsenek alávetve.

Schapringer J.

516

váltóüzlete Pécssett.

I. Légszeszcoaks

a helybeli légszeszgyárból

2 1/2 meter mázsától

felfelé, kosarakban a házhoz szállít,

Kindl Ferencz

Nepomuk-utca 33.

*) E rovatban foglaltakért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

E rovatban minden szó beiktatása 1 krba kerül, hirdetésük után, melyek a hirdetőfelvétel külön lakoziméval is el vannak látva, még 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden hirdetésre felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli tudakozásokra is pontosan válaszolunk, ha a válasza szükséges póstabélyeg beküldetik.

Tőke befektetésre és gyümölcsöztesítésre alkalmas ház a belvárosban előnyös áron megszerezhető. Értesítést a kiadóhivatal ad.

Mária utcában 31-ik számú ház új minőségben szabad kézből naponta eladó. Bővebb tudósítást a kiadóhivatalban. 534

Egy 8 gimnásiumi osztályt sikerrel végezt s a jegyzői teendőkben jártassággal bíró fiatal ember mint jegyző segéd alkalmazást keres. — Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad. 435.

Egy jó írással és hibátlan helyesírással bíró fiatal ember másolási vagy más munkát keres, melyet szabad óráiban mérsékelt díjazás mellett otthon végezhetne. A kiadóhivatal ad értesítést. 530.

Nyolcz hold szántóföld egy tagban, a pécsi határban, a városhoz közel, a szigeti ország-ut alatt jutányos áron eladó, vagy hasznbérbe vehető. Értesítést a kiadóhivatal ad. 161

H I R D E T É S E K:

Még csak néhány napig látható.

Előadások hétköznapokon d. u. 4 és este 7 óraker. — Minden előadásnál **Miss Mária** híres állat- és kigyó szelidítőnő fellépte.

Ez alkalommal felhivatnak a tanintézetek t. igazgatói állatseregletem megtekintésére iskoláikkal. A tanintézetek növendékeinek árleengedéssel szivesen szolgálók.

Az állatsereglet 70-nél több példányból áll.

ugymint: indiai idomított elefant, zebu, királytigris, különböző fajú oroszlánok, párduczok, foltos és csikos hienák, amerikai, orosz és indiai, ugyszintén jegesmedvék, óriási kanguruk, egy pupu tevék, lámák, farkasok, petymegek tuskés disznók, mosó-medvék, anguitti, hangyárok és ormányos medvék, különböző fajú kigyók, ezek közt egy 20 lábnyi boa constrictor, afrikai és amerikai struczok, szakállas keselyűk, sasok, araras, kakaduk, papagályok, krokodilok, örvös állatok, nemkülönbön majomház; itt kiemelendők egy harmadik kinőtt köpenyes pávián, ugnevezett erdei ember stb. — Igen érdekes egy párducz és farkascalád az állatseregletben ellett kölykeivel. Különösen kiemelendő az indiai elefant **Pepi**, még eddig nem látott, mindent felülmuló mutátványaival.

Helyárak: I. hely 40 kr., II. hely 20 kr. Katonák örmestertől lefelé és 10 éven aluli gyermekek a fenti áraknak felét fizeti.

Hétköznapokon mutátványok tartatnak d. u. 4 és esti 7 óraker, midőn az állatok idomítása és etetése történik.

Tisztelettel alulírott a t. cz. közönséget figyelmezteti, hogy valamennyi fent elősorolt állat a seregletnek legszebb példányából állanak, mindelőlk és tisztán tartott állapotban láthatók.

**Hoff János-féle
malátakivonat egészségi sör.**

Az általános elgyengülés, mell- és gyomorhajok, sorvadás, vérszegénység s az altesti szervek működései ellen. A legjobbnak, bizonyult erősítő szer üdülőknek mindennemű betegségek után. Ára palackonként 60 kr.

**Hoff János-féle
malátakivonat mellcukorkák.**

Felülmulatlan a köhögés és elnyakosodás ellen A számtalan hamisítások végett kék csomagolására és a valódi malátakivonat cukorkák védjegyére (a feltaláló arcképe) kell főleg ügyelni. Kék csomagokban 60, 30, 15 és 10 krral.

A gyogyanyag és az egészséget előmozdító készülékek belföldi egészségügyi kiállításának London 1881. érdem oklevele.

A l á i r á s o k:

O felsége Viktoria angol királyné. — Királyi felsége az edinburgi herceg. — Spenzer a kiállítás elnöke. — John Erie Erichsen, a bizottság elnöke. — Judge Mark H. titkár.

**Hoff János-féle
koncentrált malátakivonat.**

Mell- és tüdőhajok, idült köhögés, hurut és gégefő-bajok ellen. Biztos siker s igen kellemes szer. Palackonként 1 frt 12 kr. és 70 krral is.

**Hoff János-féle
maláta-csokoládé**

Testi- és ideggyengeségben szenvedő egyéneknek felettébb tápláló és erősítő. Ez igen kellemes ízű, kiváltképen ott igen ajánlható, hol a kávé élvezete, mint nagyon izgató meg van tiltva. Egy negyed kilós csomag 1.80 kr., 90 és 60 kr. Egy fél kilós csomag 2 frt 40 kr., 1.60 kr. és 1 frt.

Köhögés, rekedtség, mell- és gyomorhajok, erőtlenedés, lesóványodás, emésztési gyengeség ellen a legjobbnak bizonyult erősítő szer bármely betegségből üdülők számára.

58-szor kitüntetve. Alapított 1847-ben.

A valódi maláta kivonat készítménynek feltalálója s egyedüli készítője:

Hoff János csász. kir. udvari szállító urnál, cs. kir. tanácsos.

Európa csaknem minden fejedelmének udvari szállítója. Bécs, I. gyári rakár. Graben, Bräunerstrasse 8. — Gyári helyiség: Grabenhof, Bräunerstrasse 2.

Elismerő nyilatkozatok és megrendelések főbb és a legmagasabb egyéniségek részéről 1882-ben császári 6 fensége Károly, Lajos főherceg, Frigyes főherceg, királyi 6 fensége a valesi herceg, Ligne herceg, az oldenburgi hercegnő, a reussi hercegnő, Ferenczy kirásasszony királynőnk 6 felségének telovasonője; Mária Valéria hercegnő királyi 6 fensége angol nevelőnője, Metternich család Clam-Gallas, Karácsonyi, Batthyány, Romner, Philippovics tábornaszeregy, gróf Warmbrandt sat. sat. Ajánlva orvosi tekintélyek által, mint dr. Bamberg, Schrotter, Schnitzler, Granichstätt s számos más által Bécsben.

Öt legujabb gyogyjelentés és köszönetnyilvánítás Bécsből és a vidékről 1883. szeptemberben.

Sok százezeren, kikről már lemondottak, a Hoff J.-féle malátakészít. által (malátakivonat egészségi sör) meg lőnek mentve, egészségüket visszanyerték, annak még ma is örvendenek. (A felüldütek saját szavai.)

Tekint. ur **Teljes egy évig** sinlődtem fájdalmas **gyomorhurutban** és **köhögésben**, hasztalan volt minden gyogyyszer, míg csak az ön kitűnő Hoff János-féle malátakészítményeit nem használtam; néhány hónapja a köhögés tökéletesen megszűnt, étvágyam ismét megjött s egészségem az ön Hoff János-féle malátakivonat egészségi sör által tökéletesen helyreállt. Fogadják leg forróbb köszönetemet. Egyidejűleg egy magyar nyelven írt köszönet-iratot mellékelek, szíveskedjék azt minél szeleesebb körben elterjeszténi.

Mező Kovácsné

Dr. Nagy Alajos, plébános.

Orvosi gyogyelismerevű.

Tekintetes ur! Van szerencsém önnek azon kellemes tudósítást tehetni, miszerint a Hoff János-féle maláta készítmények eddig még valamennyi betegnél, kik légzőszervi bántalmak, étvágyhiány s emésztési bántalmakban már régebb idek óta szenvednek a legsikeresebbeknek bizonyultak, miért is felkértem önt, póstai ntánvét mellett "Guschal János urnakBrünnen" czím alatt, 28 palack malátakivonat egészségi sör és 3 zacskó malátacukorkának megküldésére.

Grottau, 1883. szept. 9. Mely tisztelettel Dr. Fröde József, gy. orvo

Kérek póstafordultával 60 palack Hoff János-féle jeles maláta kivonat egészségi sört,

Thurnambast kastély, október 4. 1883.

Grf. Auersperg Ervin.

Magas köszönet és elismerő irata du Mont báróné ö méltóságának a Hoff-féle maláta kivonat egészségi sör sikeréről.

Hietzing, Bécs mellett, Jannár hó.

A malátakivonat egészségi sör és maláta csokoládé engem egészen kigyógyítottak egy bronchiális catarrusból A maláta bonbonoknak csilapító hatásuk van. E gyogyimódot folytatom a zord időjárás befolyása ellen s k rem küldjön nekem 28 palack malátakivonat egészségi sört, 5 csomag maláta-bonbon és két kiló maláta csokoládét. Kötelező meleg köszönetem mellett maradok du Mont Marie báróné sz. Batthyányi grófnő.

Főraktár: Spitzer Sándor fia, Sipőcz István gyogyyszerész, Nick Károly Pécs. Eszék: F. S. Thurner fia, Kaposvár:

Lajpczig A., Szigetvár: Salamon Gy. gyogyyszerész, Mohács: Schlesinger M. Szegszárd: Hahn Ad.

Ó V A S! Csakis valódi Hoff János-féle maláta gyártmányokat kell kell a es kir. keresk. törvényéknél Ausztria-Magyarországban bejegyzett jeggel (a feltaláló arcképével.)

Paris. — London. — Budapest. — Crac. Hamburg. — Frankfurt a Majna mellett. — New-York.

Kellemetlen szájszag és fogfájás ellen.

Érdem-éremmel kitüntetett

SCHULHOF KAROLY ROBERT,

Manchesteri lakos által felhalált

osztrák császári kizárólagos magyar kir. szabadalmat nyert

SZOPHANA-SZAJSZÉZ.

Hatása:

1. Szopiana-szajszész a száj- és orr-üregnek (oltvas vagy miltfogak, dohányzás vagy bármely más okból eredő) minden bűzét nyomatoktanul eltávolítja.

2. Erősíti a peyinhát foghúst és az ingsó fogakat, az utóbbiaknak visszaadja természetes fehér színüket, meggyógyítja a fogkő képződését, védi a fogakat zomanczától és óv a fogfájás ellen.

3. A száj- és orrüreg mindennemű szűlyos (sorintunkus) bántalmait gyogyítja, által és pirostítja a foghúst és edzi a nyákhártyát.

4. A már létező fogfájást elaltatja, ha a fájó fog husa pár csepp vizrel nem elegyített szajszészszel megnedvesítetük.

5. Diphteritis és más torokbajoknál igen sikeres gargalizáló szer.

Ára kicsinyben egy üvegeknek **1 frt 25 kr. o. é**

Raktárak: Szpőcz István gyogyyszerésznél Pécsnél, Tótok József gyogyyszerésznél Budapestben és minden nagyobb vidéki gyogyyszerésznél **Bro János gyogyyszerész** urnál **Köleszardoviz**.

Főraktár:

Dr. Schulhof Adolf urnál Pécsnél.

Több mint 800 elismerté bizonyították, hogy orvosi tekintélyektől elismertek.

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szigetvári tekintetes kir. járásbíróóság 3625/1883. és 302/1884. számú végzése által Alt és Böhm kereskedő cég pécsi lakos végrehajtató járára, Sösi József szigetvári lakos ellen 456 frt 59 kr. tőke. ennek 1883. évi november hó 13. napjától számítandó 6% kamatai 1/3% váltódíj és eddig összesen 43 frt 85 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás kérelme alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 518 frt 50 kr-ra becsült külömbféle bolti szatós tárgyak, szoba butorok s más egyéb ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a 116/1884. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Szigetvárott alperes lakásánál leendő eszközökre 1884. évi február hó 15. napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek a becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Szigetvárott 1884. évi február hó 3. napján.

Záborszky Mihály,
kir. bírósági végrehajtó

570

Hirdetés.

Ezennel közhírré tétetik, miszerint Beremend község tulajdonát képező

italméréségi jog

a nagy kocsmaház, udvartér és kerttel, mézszárszék, úgy 24. kataszt. hold szántóföld és réttel, továbbá a vöröscsárda ház, udvartér és kert, úgy 3 hold földdel

1884. évi február hó 20-án d. e. 9 órakor Beremenden, a körjegyzőség irodájában tartandó nyilvános árverésen 1884. april 1-től egymásután következő 6 évre fog a legtöbbet ígérőknek haszonbérbe adatni, miről az árverezni óhajtók azzal értesítetnek hogy magukat elegendő bánatpénzzel ellássák.

Az árverési feltételek a körjegyzőség irodájában mindenkor megtekinthetők.

Beremenden, 1884. január hó 14-én.

566.

Az előljáráóság.

22639
1883.

Árverési hirdetés.

A pécsi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bodonyi János végrehajtónak Sellyei Mihály végrehajtást szenvedő elleni 298 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. törvényszék (a pécsi bíróság) területén levő Német-Ürögh községben fekvő, a német-üröghi 6. sz. tjkvben jelenleg Varga Pál s neje Horvát Terézia tulajdonánál felvett 6. hszsz. 6. sz. ház, udvartér s kertnek előbb Sellyei Mihályt illetve felére az árverést 897 frt 50 kr ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1884. évi március hó 14. napján délelőtt 10 órakor Német-Üröghön a községi bírói lakban megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%.- vagyis 89 frt 65 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénzének a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. A pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1883. évi december hó 14-én tartott üléséből.

Kiadta:

Brodzsky,

kir. törvényszéki jegyző.

568.

Nyomatott Pécsen, a lyc.-nyomdában (Fesztl Károlynál) 1884.

ÜVEG FÉNYKÉPEK KIÁLLITÁSA.

Ma szombaton és holnap vasárnap

XIII. Függelék sorozat

uj felvételek minden országból.

Hétfőn és kedden sokoldalú kívánságra az I. sorozat

Svájc és

a Mont-Blanc megmászása

Kedden este zárlat.

Baranyamegyei Takarékos és Hitelbank felszámolásban.

Vagyon Mérleg 1883. deczember 31-én. Teher.

Pénztár számla	16210.16	Részvénytőke	65975.—
Váltók	1165.—	Különféle betétek	734.08
Kölcson ingatlanokra	557.39		
Tőke visszafizetés I. részlet	16000.—		
Kétes követelések	2000.—		
Átmeneti kamatok	108.—		
Követelések folyó számlában	14053.39		
Nyereségi és veszteségi számla			
Veszteség mult évről	17648.06		
levonva az idej nyereség	1032.92	16515.14	
		66709.08	66709.08

Pécsen, 1883 deczember 31.

A felszámoló bizottság:

Hutflösz János, Bodó István, Fesztl Rajmár, Klein J., Ullman Károly. elnök.

Ezen mérleg felülvizsgáltván — helyben hagyatik.

Pécsen 1884. január 28-án.

A felügyelő bizottság:

541.

Bánffy S., Perczel Miklós., dr. Pázsitzky Ede.

Dr. Schmiéd kitünő

Tyukszem-tapasza

Védjegy

évtizedek óta ajánlatik mint biztosan és fájdalom nélkül ható szer a tyukszem teljes eltávolítására.

A dr. Schmiéd-féle tyukszem-tapasza hatása majdnem bámulatos, mert többszöri használat után, minden tyukszem műtét nélkül eltávolítható. Ára egy doboznak 15 tapaszszal s egy szarvasával, a tyukszem kihuzására 23 kr. o. é.

NB. Ezen kézzimény vételénél sziveskedjék a t. közönség arra ügyelni, hogy minden doboz külső részén a fenti védjegy legyen nyomva.

Felárúsító hely: Gloggnitz, Alsó-Austria, Bittner Gyula W. gyógyszer-nél

Dr. Schmiéd tyukszem tapasza és dr. Behr idegkivonata kapható Pécsen SÍPÖZ ISTVÁN és KOVÁCS MIHÁLY gyógyszerárban, úgy Magyarországon minden gyógyszerárban.

Dr. Behr ideg kivonata

Védjegy. Egy gyógynövényekből, saját módszer szerint készült kivonat, mely számos éven át mint kitünő szer idegbetegségek u. m. idegszagattás,

migraine, ischias, kereszt és hátbántalmak, epilepsia, gyengeség és magömlések ellen óvszerű használatik. Továbbá a dr. Behr-féle ideg kivonat sikerrel használható csúsz és rheumatismus, az idegek merevsége, izület- és ideg-reumatismus, ideges fejfájás és fulzúgás ellen. Dr. Behr-féle kivonat külsőleg használatik. Egy üveg 70 kr. o. é.

NB. E szer vételénél kéretek a t. közönség a minden üvegen levő védjegyre ügyelni.